

AINEKAVA ÜLDOSA	
Õppeaine nimetus	Eesti keel
Koostaja	Algõpetuse õppetool
Klass	3. klass
Õppeaine maht	6 tundi nädalas, 210 tundi aastas
ÕPPE-KASVATUSEESMÄRGID	
<p>Eesti keele õpetus taotleb, et õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • õpib mõtestatult lugema ja kirjutama oma loomevõime ja eluliste vajaduste kohaseid eri liiki tekste; • õpib koolis ja koolivälises suulisel suhtluses selgelt väljenduma; • arendab oma suulist ja kirjalikku väljendusoskust, omandab esmase õigekirjaoskuse; • huvitub raamatutest ning loeb eakohast ilu- ja ainekirjandust; • analüüsib tekste ja oma tegevust õpetaja juhiste kohaselt; • austab eesti keelt kui rahvuskultuuri kandjat ja tahab õigesti kõnelda ja kirjutada; • õpib hankima teavet lastele määratud teatmeteostest, lasteportaalist ja lasteajakirjadest ning lihtsamatest sõnaraamatutest. <p>Algklassilapse tahteline tähelepanu on vähepüsiv ning vajab tahtmatule tähelepanule ümberlülitumiseks huvi toetust. Õppeprotsessis kasutatakse aktiivõppe meetodeid (arutelu, ajurünnak, rollimäng, struktureeritud tegevus, rühma- ja paari tegevus jt) kus laps saab õppimise käigus olla aktiivne osaline ja omandab teadmisi ja oskusi suhteliselt kergemini ja kiiremini.</p>	
ÕPPESISU	
<p>Terviklikkus: Kuulamine, kõnelemine, lugemine ja kirjutamine on omavahel seotud, kas:</p> <ul style="list-style-type: none"> • tunniteema, • lugemispala või • situatsiooni kaudu. <p>Grammatikateema/õigekirjaküsimus tuleneb, kas:</p> <ul style="list-style-type: none"> • tekstist, • lapse enda kirjutisest või • situatsioonist. <p>Teadlikkus Suunatakse lapsi oma keelekasutust jälgima, analüüsima, parandama:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kuidas ma kuulan, räägin, loen, kirjutan? • Mis mul tuleb hästi välja, mis halvemini? • Mida ma peaksin veel õppima? • Kes mind õpetada saab/ oskab? • Kuidas ma ise ennast aidata saan? <p>Suunatakse last oma/sõbra kirjalikku tööd kontrollima (üksi ja koos kaaslastega) ning parandama, et tekiks keeletunnetus ja harjumus mõelda oma töö õigsuse üle. Harjutatakse õpilasi ise leidma (üksi või kaaslasega) õigeid lahendusi. Analüüsitakse üheskoos konstruktiivselt oma ja teiste keelekasutust.</p> <p>Kommunikatiivsus</p> <ul style="list-style-type: none"> • Püütakse igale keelelisele tegevusele leida mingi konkreetne otstarve ja auditoorium. • Kasutatakse võimalikult palju suhtlemisel põhinevaid tegevusi. • Kuulatakse kedagi mingil konkreetsel põhjusel. • Räägitakse kellelegi millestki mingil põhjusel. • Kirjutatakse erinevaid tekste erinevale lugejaskonnale. • Lastakse õpilastel õppetöö käigus omavahel suhelda – arutleda, analüüsida, otsida/ leida õigeid vastuseid, mingit infot jne. <p>Suuline keelekasutus <u>Kuulamine</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Hääliku pikkuste eristamine, põhirõhk sulghääliku pikkusel. • Pikema suulise juhendi meeldejätmise ja selle järgi toimimine. Kaaslase ja õpetaja juhtnööride kuulamine, nende järgi toimimine. • Ettelugemise kuulamine. Hinnangu andmine kaaslase ettelugemisele ühe aspekti kaupa (õigsus, pausid ja intonatsioon mõtte toetajana). Kuuldu ning nähtu kommenteerimine. Fakti ja fantaasia eristamine. 	

- Õpetaja etteleotud ainetekstist oluliste mõistete leidmine ning lihtsa skeemi koostamine.
- Kuuldu (muinasjutt, lühijutt lapse elust, proosa-, luule ja ainetekst), nähtu (lavastus, film) sisu ümberjutustamine. Dialoogi jälgimine, hinnangud tegelastele ja nende ütlustele.

Kõnelemine

- Hääldus- ja intonatsiooniharjutused. Selge häälduse jälgimine teksti esitades. Kõne eri nüansside (tempo, hääletugevuse, intonatsiooni) esiletoomine dramatiseeringus jm esituses.
- Sobivate kõnetuste (palumine, küsimine, keeldumine, vabandust palumise, tänamise) valik suhtlemisel. Suuline selgitus, kõnetus- ja viisakusväljendid, teietamine ja sinatamine. Kõnelemine eri olukordades: vestlus tundmatuga, sh telefonitsi, klassi/kooli esindamine, võistkonda kutsumine, koostegevusest loobumine jms.
- Sõnavara arendamine: sõnatähenduse selgitamine ja täpsustamine, aktiivse sõnavara laiendamine, lähedase ja vastandtäheendusega sõna leidmine. Eri teemadel vestlemine sõnavara rikastamiseks, arutamine paaris ja väikeses rühmas.
- Oma arvamuse avaldamine, nõustumine ja mittenõustumine, ühiste seisukohtade otsimine, kaaslaste arvamuse küsimine.
- Mõtete väljendamine terviklausetena ja sobiva sõnastusega (sõnavalik, mõtte lõpuleviimine). Küsimuste moodustamine ja esitamine ning neile vastamine.
- Jutustamine kuuldu, nähtu, läbielatu, loetu, pildi, pildiseeria ja etteantud teema põhjal; aheljutustamine.
- Sündmuste, isiku, looma, eseme jm kirjeldamine tugisõnade, skeemi ning tabeli abil. Eneseväljendus dramatiseeringus ja rollimängus erisuguste meeleolude väljendamiseks.
- Tuttava luuletuse ja dialoogi ilmikas ja mõtestatud esitamine.
- Nii enese kui ka teiste tööde tunnustav kommenteerimine õpetaja juhiste alusel.

Lugemine

- Raamatu/teksti üldine vaatlus: teksti paigutus, sisukord, õppeülesannete esitus. Teksti ülesehitus: pealkiri, teksti osad (lõigud, loo alustus, sisu, lõpetus).
- Lugemistehnika arendamine õpetaja juhendite järgi (õige hääldus, ladusus, pausid, intonatsioon, tempo; suunamisel oma lugemisvea parandamine). Ladus ja automatiseerunud lugemine. Oma ja kaaslaste lugemistehnika hindamine õpetaja juhiste alusel. Oma ja õpetaja käekirjalise teksti lugemise klassitahvlilt ja vihikust.
- Jutustava ja kirjeldava teksti ning tarbe- ja teabeteksti (õpilaspäeviku, kutse, õnnitluse, saatekava, tööjuhendi, raamatu sisukorra, sõnastiku, teate, eeskirja, retsepti, õpikuteksti, teatmeteose teksti, ajalehe- ja ajakirja ning muu meediateksti) lugemine.
- Üksikute tingmärkide (õppekirjanduse tingmärgid, liiklusmärgid jms), skeemide, kaartide ja tabelite lugemine õppekirjanduses, lasteraamatutes ning lasteajakirjanduses.
- Sõna, lause ning teksti sisu mõistmine. Tekstis küsimuse, palve, käsu ja keelu äratundmine. Teksti sisu ennustamine pealkirja, piltide ja üksiksõnade järgi.
- Töö tekstiga: tekstist õpitavate keelendite, sünonüümide, otsese ja ülekantud tähendusega sõnade leidmine. Õpiku sõnastiku iseseisev kasutamine.
- Teksti jaotamine osadeks ning tekstiosade pealkirjastamine. Loetava kohta kava, skeemi, kaardi koostamine. Loetu põhjal teemakohastele küsimustele vastamine. Loole alguse ja lõpu mõtlemine. Teksti teema ja peamõtte sõnastamine, tegelaste iseloomustamine.
- Jutustavate luuletuste ja proosateksti mõtestatud esitamine. Riimivate sõnade leidmine. Kahekõne lugemine, intonatsiooni ja tempo valik saatelause alusel ning partnereid arvestades.
- Loetud raamatust jutustamine, loetule emotsionaalse hinnangu andmine ja raamatust lühikokkuvõtte tegemine. Vajaliku raamatu leidmine iseseisvalt.
- Tekstiliikide eristamine: muinasjutt, mõistatus, vanasõna, luuletus, jutustus, näidend, kiri
- Kirjandus: folkloorne lastelaul, liisusalm, jutustus, muinasjutt, muistend, luuletus, kahekõne, näidend, sõnamänguline tekst, piltjutt, mõistatus, vanasõna.

Kirjutamine

Kirjatehnika

- Kirjutamise tehnika süvendamine, oma loetava käekirja kujundamine, kirjutamise kiiruse arendamine. Kirjutamisvõime saavutamine (õiged tähekujud ja proportsioonid, tähtede õige seostamine, loetav käekiri, ühtlane kirjarida, kirjatöö nõuetekohane väljendus, töö vormistamine). Teksti ära kiri tahvlilt ja

õpikust. Kirjutatu kontrollimine õpiku ja sõnastiku järgi. Oma kirjavea parandamine. Etteütlemise järgi kirjutamine. Tahvlile, vihikusse ja õpilaspäevikusse kirjutamine. Tarbeteksti kirjutamine näidise järgi: kutse, ümbrik.

Õigekiri

- Tähestiku järjekord. Täis- ja kaashäälikuühendi õigekiri. Täis- ja suluta kaashääliku pikkuse kordamine, sulghääliku pikkuse eristamine ja õigekiri. *k, p, t s-i* ja *h* kõrval. *i* ja *j* õigekiri (v.a võõrsõnades ja tegijanimedes). *h* sõna alguses. Sulghäälik oma- ja võõrsõnade alguses.
- Suur algustäht lause alguses, inimese- ja loomanimedes, tuntumates kohanimedes. Väike algustäht õppeainete, kuude, nädalapäevade, ilmakaarte nimetustes. Poolitamise harjutamine. Liitsõna.
- Nimi-, omadus- ja tegusõna. Ainsus ja mitmus. Sõnavormide moodustamine küsimuste alusel. Mitmuse nimetava ning *sse*-lõpulise sisseütleva, kaasaütleva ja ilmaütleva käände lõpu õigekirjutus. Olevik ja minevik. Pöördelõppude õigekirjutus. Erandliku õigekirjaga ase- ja küsisõnad (ma, sa, ta, me, te, nad, kes, kas, kus).
- Väit- ehk jutustav lause, küsi- ja hüüdlause. Lause lõpumärgid. Koma kasutamine loetelus; *et, sest, vaid, kuid, aga, siis, kui* puhul; sidesõnad, mis koma ei nõua.
- Etteütlemise järgi kirjutamine õpitud keelendite ulatuses (30–40 sõna). Oma kirjavea iseseisev leidmine.
- Sõnavara: lähedase ja vastandtäheendusega sõna. Sõna ja tema vormide õigekirja ning tähenduse omandamine ja täpsustamine.

Tekstiloome

- Lausete laiendamine ja sidumine tekstiks.
- Tarbeteksti (ajaleheartikli, teate, nimekirja jne) kirjapanek.
- Ümberjutustuse kirjutamine tugisõnade, skeemi, kaardi või kava toel.
- Loovtöö kirjutamine (vabajutt, jutt pildi, pildiseeria, küsimuste, skeemi, kaardi või kava toel, fantaasialugu). Jutu ülesehitus: alustus, sisu, lõpetus.
- Sündmusest ja loomast kirjutamine.
- Jutule alguse ja lõpu kirjutamine.
- Kirja kirjutamine.
- Omakirjutatud teksti üle kaaslasega arutamine.

ÕPPETEGEVUS

1.poolaasta.

Suuline keelekasutus

- Luuletuse ilmikas esitamine
- Jutustamine loetust
- Küsimuste, kava ja pildi järgi jutustamine
- Teksti põhjal küsimustele vastamine ja küsimuste koostamine
- Tööjuhendi lugemine ja selle mõistmine ning lahtimõtestamine
- Enamtuntud võõrsõnade tähenduste tundmine ja kasutamine
- Töötamine õpiku sõnastikuga ja võõrsõnade leksikoniga
- Kirjeldus ja kirjeldamine
- Näidendi stseeni esitamine
- Advendi- ja jõuluaajast ning jõulukommetest jutustamine

Lugemine

- Tutvumine õpikuga (õpiku ülesehitus)
- Luuletuse, jutustava, kirjandusliku ja teabeteksti lugemine sügisest ja koolielust ning sellega seonduvast läbi erinevate aegade; arvutist ja liiklusest; kasvatuses, sallivusest, õnnest, juhustest ja unistamisest
- Lastekirjanik Astrid Lindgren ja tema looming
- Lastekirjanik Tiia Toomet ja tema looming
- Vanasõnad, kõnekäänud ja mõistatused
- Kutse, õnnitlus, teade
- Loetust olulisima leidmine

- Tutvumine murdetekstiga

Kirjutamine

- Kirjatähtede ja täheseoste kordamine
- Jutukese ning luuletuse koostamine ja kirjutamine
- Võõrtähtedega tähestik
- Tähestikuline järjekord
- Häälik ja täht
- Täis-, kaas- ja sulghäälikud ning nende pikkused
- Etteütlu kirjutamine õpitud keelenditele
- Häälikuühendid
- k, p või t eesti omasõnade alguses
- Sulghäälik oma- ja võõrsõnade alguses, võõrsõnade kirjutamine
- Sulghäälik s-i ja h kõrval
- Tarbeteksti koostamine ja kirjutamine näidise järgi: uudis, artikkel, tööjuhend, muinasjutt, kutse, õnnitlus
- Lauselõpumärgid
- Silbitamine ja poolitamine
- Kiri ja aadress, e-kiri
- i ja j õigekiri
- Sõna ja küsimus
- h sõna alguses, h-ga ja h-ta sõnad
- Õpitud keelendite kordamine
- Kirja kirjutamine päkapikule
- Muistendi kirjutamine
- Asesõnade lühivormid

2. poolaasta

Suuline keelekasutus

- Küsimuste, kava ja pildi järgi jutustamine
- Muinasjutu jutustamine
- Arutelu ja mõtlemise arendamine antud teemal
- Teabeteksti kohta küsimuste moodustamine, küsimustele vastamine (funktsionaalne lugemine)
- Tööjuhendi mõistmine ja selgitamine oma sõnadega
- Arutelu ja jutustamine emadest, looduskaitsest
- Kuulamisülesanded (kevadhäälid)
- Deformeeritud teksti parandamine

Lugemine

- Luuletuse, jutustava, kirjandusliku ja teabeteksti lugemine, vajaliku info leidmine
- Tööjuhendi mõistmine
- Rahvajutt ja dialoog
- Andrus Kivirähk ja tema looming lastele
- Tööjuhendi mõistmine
- Retsepti koostamine
- Muinasjutt, fantaasialugu, luuletus, näidend, valm
- Muinasjutt ja muistend ning nende tunnused
- Muinasjutuvestja Hans Christian Andersen ja tema muinasjutud
- Vanasõnad ja kõnekäänud
- Murdetekst (mulgi murre)
- Näidend (teksti lugemine osalistega)

Kirjutamine

- Suur algustäht nimedes (looma-, inimese- ja kohanimed)

- Koma loetelus
- Väike algustäht nimetustes (õppeained, kuud, nädala- ja tähtpäevad ning ilmakaared)
- Lühendid eesti keeles
- Pealkirjade kirjutamine
- Tegusõnade pöördelõpud
- Liitsõnade moodustumine
- Õpitud keelendite kordamine ja kinnistamine
- Etteütluse kirjutamine õpitud keelenditele
- Retsepti kirjutamine
- Mõistekaart
- Komaga ja komata sidesõnad
- Kirja, teate, kutse, kirjelduse, õnnitluse, jõulu- ja uusaastasooivi ning retsepti kirjutamine näidise järgi
- Sõnaliigid: nimi-, omadus- ja tegusõnad
- Küsisõnade kasutamine tekstis
- Pildi, skeemi või kava põhjal jutukese kirjutamine

LÕIMING JA ÜLDPÄDEVUSED

Igas õppetunnis ilmnevad kõik üldpädevused (väärtuspädevus, sotsiaalne pädevus, enesemääratluspädevus, õpipädevus, suhtluspädevus, matemaatikapädevus, ettevõtlikkuspädevus) rohkemal või vähemal määral. Lisaks on igas õppetunnis või õppetsükli üks või mitu pädevust (aine-, valdkonna-, üldpädevus) fookuses. Suund on pädevuste osakaalu suurendamisele võrreldes varasema teemakeskse õpetusega. Algõpetuses kasutatakse kõiki viit lõimingu võimalust (ainetevahelised seosed, ajaline kooskõla, ainete kombineerimine, teemakeskne ehk multidistsiplinaarne, ainetevaheline ehk interdistsiplinaarne), et toetada õpilasel tervikliku maailmapildi tekkimist. Õpetus lähtub üldõppe põhimõtetest, mida toetab ainetevaheline lõiming. Suund on metateemade käsitlemisele, milleks võivad olla väärtused, pädevused, mõisted.

Eesti keel ja kirjandus	Eesti keele tundides arendatakse suulist ja kirjalikku väljendusoskust ning suhtlusoskust, õpitakse lugema ja mõistma eri liiki tekste, sh teabe- ja tarbetekste, arendatakse kirjandustekste lugedes oma sõnavara ning avardatakse maailmapilti; õpitakse kirjutama eri tüüpi tekste (sh arvamust, tööjuhendit), kasutades kohaseid keelevahendeid ja sobivat stiili; õpitakse koostama ning vormistama uurimistöid, kasutama allikaid ja viitama neile; harjutakse kasutama eri liiki sõna- ning käsiraamatuid.
Matemaatika	Eesti keele tundides arendatav lugemisoskus soodustab matemaatika õppetekstide ja tekstülesannete mõistmist. Arvsõnade õigekirja õppimine toetab korrektse matemaatilise kirjaoskuse omandamist.
Loodusained	Loodusainete õppe- ja teabetekstide mõistmine eeldab head lugemisoskust ja tekstitööd. Õpilane õpib õigesti kirjutama kohanimedid ning loodusnähtuste ja loodusobjektide nimetusi. Loodusalased tekstid õppekirjanduses ning loetavas ilukirjanduses aitavad väärtustada ja tundma õppida loodust.
Kunsti- ja tööõpetus	Illustratsioonide vaatluse soodustab kunstialaste väljendusvahendite eripära mõistmist.
Muusikaõpetus	Kirjandusteose käsitlemine illustreerimine vastava ajastu muusikaga soodustab arusaamist muusika emotsionaalsest mõjust ning kunstilistest väljendusvahenditest.
Kehaline kasvatus	Eesti keele tundides õpitav sõnavara toetab õpilase tervisekasvatust ning aitab ainealaste mõistete omandamist kehalise kasvatus tundides. Meedia- ja kirjandustekstide valiku kaudu saadakse elukogemusi. Plakateid ja esitlusi koostades kujundatakse tervist väärtustavat eluhoiakut. Väitlustes propageeritakse tervislikku eluviisi ning dramatiseeringutes ja rollimängudes saab läbi mängida mitmesuguseid elulisi olukordi.
Kultuuri- ja väärtuspädevus	Loetava ilukirjanduse ja aimetekstide alusel kujunevad õpilases esteetilis-emotsionaalsed ja kultuurilised väärtused. Ka keeleõpetus rõhutab vaimseid ja kultuuriväärtusi: keelt kui rahvuskultuuri kandjat, keeleoskust kui inimese

	identiteedi tähtsat osa. Emakeele õpetus väärtustab funktsionaalset kirjaoskust ning teadlikku kriitilist suhtumist teabeallikatesse, sh meediasse.
Enesemääratluspädevus	Enesemääratluspädevuse ning vastutustunde kujunemist toetavad erinevad lugemispalad kui ka õpilase igapäevaelust lähtuvate eakohaste probleemide üle arutlemine. Enesemääratluse kujunemist soodustab õpilaste osalemine projektides, mis eeldavad õpilaste omaalgatust ja aktiivsust ning emakeele oskuse rakendamist ning täiendamist eri allikatest.
Õpipädevus	Eesti keele õppimine arendab olulisi õpipädevusi: kuulamis- ja lugemisoskust, eri liiki tekstide mõistmist, fakti ja arvamuse eristamist, erineva teabe hankimist ja selle kriitilist kasutamist, mitmesuguste tekstide koostamist ning oma arvamuse kujundamist ja sõnastamist.
Suhtluspädevus	Õpilane suudab ennast selgelt ja viisakalt väljendada, arvestades erinevaid olukordi ja mõistes suhtluspartnereid ning suhtlemise turvalisust. Arendades igapäevaselt sõnavara, esitletakse ja kirjeldatakse loovtöid, tutvustatakse ning põhjendatakse oma seisukohti.
Sotsiaalne ja kodanikupädevus	Emakeele tundides kasutatava paaris- ja rühmatöö käigus kujundatakse koostööoskust, julgustatakse oma arvamust välja ütleva, kaaslaste ideid tunnustama ja teistega arvestama, ühiseid seisukohti otsima. Eri laadi ülesannete kaudu kujundatakse oskust suhelda eetiliselt ja olusid arvestades nii suuliselt kui ka kirjalikult, nii vahetult kui ka veebikeskkonnas.
Digipädevus	Õpilane suudab kasutada uuenevat digitehnoloogiat õppimisel ja leida digivahendite abil vajalikku infot. Teab digikeskkonna ohtudest ning oskab kaitsta oma privaatsust.
Ettevõtlikkuspädevus	Ettevõtlikkuspädevuse kujunemist soodustab õpilase osalemine projektides, mis eeldavad õpilaste omaalgatust ja aktiivsust ning keele- ja kirjandusteadmiste rakendamist ning täiendamist eri allikatest.
Matemaatika-, loodus- ja tehnoloogiapädevus	Teabetekstide abil arendatakse oskust lugeda teabegraafikat või muul viisil visuaalselt esitatud infot, leida arvandmeid, lugeda ja mõista tabelite, skeemide, graafikute ning diagrammidena esitatud infot ning seda analüüsida, sõnalise teabega seostada ja tõlgendada. Õpitakse eristama teaduslikku teavet ilukirjanduslikust ja populaarteaduslikust teabest ning kasutama tehnoloogilisi abivahendeid tekstide loomisel, korrigeerimisel ja esitamisel.

LÄBIVAD TEEMAD

Elukestev õpe ja karjääri planeerimine	Taotletakse õpilase kujunemist isiksuseks, kes on valmis õppima kogu elu, täitma erinevaid rolle muutuvast õpi-, elu- ja töökeskkonnas ning kujundama oma elu teadlike otsuste kaudu, sealhulgas tegema mõistlikke kutsevalikuid.
Keskkond ja jätkusuutlik areng	Taotletakse õpilase kujunemist sotsiaalselt aktiivseks, vastutustundlikuks ja keskkonnateadlikuks inimeseks, kes hoiab ja kaitseb keskkonda ning väärtustades jätkusuutlikkust, on valmis leidma lahendusi keskkonna- ja inimarengu küsimustele.
Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus	Taotletakse õpilase kujunemist aktiivseks ning vastutustundlikuks kogukonna- ja ühiskonnaliikmeks, kes mõistab ühiskonna toimimise põhimõtteid ja mehhanisme ning kodanikualgatuse tähtsust, tunneb end ühiskonnaliikmena ning toetub oma tegevuses riigi kultuurilistele traditsioonidele ja arengusuundadele.
Kultuuriline identiteet	Taotletakse õpilase kujunemist kultuuriteadlikuks inimeseks, kes mõistab kultuuri osa inimeste mõtte- ja käitumislaidi kujundajana ning kultuuride muutumist ajaloo vältel, kellel on ettekujutus kultuuride mitmekesisusest ja kultuuriga määratud elupraktikate eripärast ning kes väärtustab omakultuuri ja kultuurilist mitmekesisust ning on kultuuriliselt salliv ja koostööaldis.
Teabekeskond	Taotletakse õpilase kujunemist teabeteadlikuks inimeseks, kes tajub ja teadvustab ümbritsevat teabekeskonda, suudab seda kriitiliselt analüüsida ning toimida selles oma eesmärkide ja ühiskonnas omaks võetud kommunikatsioonieetika järgi.

Tehnoloogia ja innovatsioon	Taotletakse õpilase kujunemist uuendusaltiks ja nüüdisaegseid tehnoloogiaid eesmärgipäraselt kasutada oskavaks inimeseks, kes tuleb toime kiiresti muutavas tehnoloogilises elu-, õpi- ja töökeskkonnas.
Tervis ja ohutus	Taotletakse õpilase kujunemist vaimselt, emotsionaalselt, sotsiaalselt ja füüsiliselt terveks ühiskonnaliikmeks, kes on võimeline järgima tervislikku eluviisi, käituma turvaliselt ning kaasa aitama tervist edendava turvalise keskkonna kujundamisele.
Väärtused ja kõlblus	Taotletakse õpilase kujunemist kõlbliselt arenenud inimeseks, kes tunneb ühiskonnas üldtunnustatud väärtusi ja kõlbluspõhimõtteid, järgib neid koolis ja väljaspool kooli, ei jää ükskõikseks, kui neid eiratakse, ning sekkub vajaduse korral oma võimaluste piires.

HINDAMINE JA TAGASISIDE

Õppimist toetav hindamine

Kasutatakse sõnalisi hinnanguid. Õpilasi teavitatakse õppe-eesmärkidest ja eeldatavatest õpitulemustest õppeperioodi alguses. Õpilasele antakse hinnangulist tagasisidet (suuline, kirjalik) vastavalt vajadusele, lähtudes õppeprotsessist ja tuginedes tema arengule. Õppimist toetava hindamise põhimõttest lähtuvalt hinnatakse seda, milles ollakse eelnevalt õpilasega kokku lepitud. Õppeprotsessi vältel toimub vahetu suuline ja kirjalik edasi- ja tagasisidestamine, milles osaleb aktiivselt ka õpilane (enese- ja vastastikhindamise kaudu). Lapsevanem saab tagasisidet õpilase arengu kohta õpilaspäeviku, arenguvestluste, Stuudiumi kaudu, vestlusest lapsega ja oma lapse töödelt (sh õpimapist).

KASUTATUD KIRJANDUS

http://www.oppekava.ee/index.php/P%C3%B5shikooli_valdkonnaraamat_EESTI_KEEL_JA_KIRJANDUS

- Klassiõpetajale õpetamisest. Abimaterjale pedagoogiliseks praktikaks. Koostanud Uusen, A., Timoštšuk, I. Tallinna Ülikooli kirjastus, 2007
- Õppimine ja õpetamine esimeses ja teises kooliastmes. Toimetanud E. Kikas. Tartu: Haridus- ja Teadusministeerium, 2010.
- Matthews, S. R., Löfstrom, E., Poom-Valickis, K. Psühholoogia klassiruumis. Reflekteerivaks õpetajaks juhtumeid analüüsisid. Tallinna Ülikooli Kirjastus, 2008.
- Jürimäe, M. Lugema õpetamise meetodika. Tallinn: Künnimees, 2003.
- Koolid, kus lugemine loeb. Kolm tegevusaastat. Koostanud Mürsepp, M. TLÜ kirjastus, 2009.
- Laamann, A. Mängides lugema. Tallinn: Ilo, 2008.
- Lastekirjanduse sõnastik. Eesti Lastekirjanduse Keskus, 2006.
- Lerkkanen, M.-K. Lugema õppimine ja õpetamine. Tartu Ülikooli Kirjastus, 2007.
- Lukanenok, K., Tammemäe, T. Lugemismängud I, II, III. Tallinn: Koolibri, 2007.
- Mürsepp, M. Laps on hakanud lugema. Tallinn: Riiklik Eksami- ja Kvalifikatsioonikeskus, 1998.
- Uusen, A. Emakeele õpetamisest klassiõpetajale. Tallinna Pedagoogikaülikool, 2002.
- Lahi, R., Matesen, V., Muhel, I. Kirjatehnika käsiraamat õpetajale. Tallinn Valgus, 1990.
- Lerkkanen, M.-K. Lugema õppimine ja õpetamine alus- ja algõpetuses. Tartu: Tartu Ülikooli Kirjastus, 2007.
- Kalamees, E. Kus mu põial? TLÜ Rakvere Kolledž, 2006.
- Kõve, I.-M. Tarkus tunneb rõõmu inimlapsest. Tallinn, 1994.
- Kula, P. Õpilaste vasakukäelisusest tulenevad toimetuleku iseärasused koolis. Tallinn: TLÜ Kirjastus, 2008.
- Meyer, R, W. Vasakukäelisus? Tormikiri. 1998.
- Raadik, S. Mängime kirjutamist. Tallinn: kirjastus Tea, 2010.
- Steele, J. L., Meredith, K. S., Temple, C. & Walter, S. (1998), Lugemine ja kirjutamine iseseisva mõtleja kujunemiseks, I–II käsiraamat, OK Arenduskeskus.
- Steele, J. L., Meredith, K. S., Temple, C. & Walter, S. (1999), Lugemine ja kirjutamine iseseisva mõtleja kujunemiseks, III–VIII käsiraamat, OK Arenduskeskus.
- Uusen, A. Kirjutamisest ja kirjutama õpetamisest. Tartu: Atlex, 2006.
- Uusen, A. Põhikooli I ja II astme õpilaste kirjutamisoskus. Tallinna Ülikooli sotsiaalteaduste dissertatsioonid 19. Tallinn: Tallinna Ülikooli kirjastus, 2006.
- Mürsepp, M. Väärtuste kujundamine keele ja kõne õpetamise ja lastekirjanduse kaudu. –Väärtused koolieelses eas. Väärtuskasvatust lasteaias. TÜ eetikakeskus. TLÜ kasvatusteaduste instituut, 2010.

AINEKAVA ÜLDOSA

Õppeaine nimetus	Matemaatika
Koostaja	Algõpetuse õppetool
Klass	3. klass
Õppeaine maht	5 tundi nädalas, 175 tundi aastas

ÕPPE-JA KASVATUSEESMÄRGID

- Õpetada kirjutama, lugema ja loendama, võrdlema arve 10 000 piires ning mõistma naturaalarvude ehitust
- Peast korrutamise ja jagamise korrutustabeli piires
- Ühekohalise arvu korrutamine kahekohalise arvuga ja kahekohalise arvu jagamine ühekohalise arvuga
- Kirjalik liitmine ja lahutamine üleminekuga
- Tähe arvvaartuse leidmine
- Osa järgi arvu leidmine, osa leidmine tervikust
- Mõõtühikute tundmine ja nende naaberühikute teisendamine
- Ühe ja kahetehteliste tekstülesannete koostamine ja lahendamine
- Tunneb geomeetrilisi kujundeid ja nende elemente, oskab arvutada übermõõtu
- Ringjoone joonestamine, võrdhaarse kolmnurga joonestamine sirkli abil

ÕPPESISU JA -TEGEVUSED

1. poolaasta

Arvutamine

- Peast kahekohaliste arvude liitmine ja lahutamine 100 piires.
- Korrutamise- ja jagamistehte liikmete nimetused.
- Tähe arvvaartuse leidmine võrduses analoogia abil.
- Osa järgi arvu leidmine, osa leidmine tervikust.

Mõõtmine ja tekstülesanded

- Mõõtühikud millimeeter, tonn.
- Naaberühikute teisendus .
- Ühe- ja kahetehteliste tekstülesannete lahendamine.
- Ühetehteliste tekstülesannete koostamine.

Geomeetrilised kujundid

- Murdjoon, hulknurk, ristkülik, ruut ja kolmnurk, nende elemendid.
- Murdjoone pikkuse ning ruudu, ristküliku ja kolmnurga übermõõdu leidmine.

2. poolaasta

Arvutamine

- Korrutustabel
- Mõisted: korda suurem, korda väiksem.
- Arvud 0 – 10 000, nende esitus üheliste, kümneliste, sajaliste ja tuhandeliste summana.
- Arvude võrdlemine ja järjestamine 10000 piires.
- Kirjalik liitmine ja lahutamine 10 000 piire.
- Arvavaldis, tehete järjekord ja sulud.
- Summa korrutamine ja jagamine arvuga.

Mõõtmine ja tekstülesanded

- Mõõtühikud sajand.
- Murru 1/2, 1/3, 1/4, 1/5.

- Õpitud murdude põhjal arvust osa leidmine.

Geomeetrilised kujundid

- Võrdkülgne kolmnurk, selle joonestamine sirkli ja joonlaua abil.
- Ring ja ringjoon, raadius ja keskpunkt. Etteantud raadiusega ringjoone joonestamine.
- Kuup, risttahukas, kera, silinder, koonus, kolm- ja nelinurkne püramiid. Nende põhilised elemendid (servad, tipud, tahud).
- Geomeetrilised kujundid igapäevaelus.

LÕIMING JA ÜLDPÄDEVUSED

Igas õppetunnis ilmnevad kõik üldpädevused rohkemal või vähemal määral. Lisaks on igas õppetunnis või õppetsükli üks või mitu pädevust (aine-, valdkonna-, üldpädevus) fookuses. Suund on pädevuste osakaalu suurendamisele võrreldes varasema teemakeskse õpetusega.

Algõpetuses kasutatakse erinevaid lõimingu võimalusi, et toetada õpilasel tervikliku maailmapildi tekkimist. Õpetus lähtub üldõppe elementidest.

Suund on metateemade käsitlemisele, milleks võivad olla väärtused, pädevused, mõisted.

Matemaatikaõpetus lõimitakse teiste ainevaldkondade õpetusega kahel moel. Ühelt poolt kujuneb õpilastel teistes ainevaldkondades rakendatavate matemaatiliste meetodite kasutamise kaudu arusaamine matemaatikast kui oma universaalse keele ja meetoditega teisi ainevaldkondi toetavast ning lõimivast baasteadusest. Teiselt poolt annab teistest ainevaldkondadest ja reaalsusest tulenevate ülesannete kasutamine matemaatikakursuses õpilastele ettekujutuse matemaatika rakendusvõimalustest ning tihedast seotusest õpilasi ümbritseva maailmaga. Peale selle on ainete lõimimise võimalused koostöös tehtavad õpilaste ühisprojektid, uurimistööd, õppekäigud ja muu ühistegevus.

Võõrkeeled	Matemaatikas kasutatakse rohkesti võõrkeelseid termineid, mille algkeelne tähendus tuleb õpilastele teadvustada.
Muusika	Takt, taktimõõt, võrdlemine, loogika, joon, sümbolid, helipikkused, helikõrgused, laulu osad, võrdlus, loendamine, mälu.
Tööõpetus	Võimaldab arendada tasapinnalist ja ruumilist mõtlemist.
Loodusõpetus	Matemaatika annab vahendid looduse uurimiseks.
Eesti keel	Reeglite kasutamine, häälikute pikkus, funktsionaalne lugemine, tabelite ja diagrammide lugemine ning mõistmine, paberil orienteerumine.
Kehaline kasvatus	Erinevate pikkuste ja aja tajumine ning mõõtmine, kujundid liikumisel.
Kunstiõpetus	Õpilasi suunatakse tunnetama loogiliste mõttekäikude elegantsi ning õpitavate geomeetriliste kujundite ilu ja seost arhitektuuri ning loodusega (nt sümmeetria).
Kultuuri- ja väärtuspädevus	Matemaatika õppimine eeldab järjepidevust, selle kaudu arenevad isiksuse omadustest eelkõige püsivus, sihikindlus ja täpsus. Kasvatatakse sallivalt suhtuma erinevate matemaatiliste võimetega õpilastesse.
Sotsiaalne – ja kodanikupädevuspädevus	Vastutustunnet ühiskonna ja kaaskodanike ees kasvatatakse sellesisuliste tekstülesannete lahendamise kaudu. Rühmatöös on võimalik arendada koostööoskust.
Enesemääratluspädevus	Matemaatikat õppides on tähtsal kohal õpilaste iseseisev töö. Iseseisva ülesannete lahendamise kaudu võimaldatakse õpilasel hinnata ja arendada oma matemaatilisi võimeid.
Õpipädevus	Matemaatikat õppides on väga oluline tunnetada materjali sügavuti ning saada kõigest aru. Probleemülesandeid lahendades arendatakse analüüsimise, otstarbekate võtete otsingu ja tulemuste kriitilise hindamise oskust. Väga oluline on üldistamise ja analoogia kasutamise oskus: oskus kanda õpitud teadmisi üle sobivatesse kontekstidesse. Õpilases kujundatakse arusaam, et keerukaid ülesandeid on võimalik lahendada üksnes tema enda iseseisva mõtlemise teel.
Suhtluspädevus	Matemaatikas arendatakse suutlikkust väljendada oma mõtet selgelt, lühidalt ja täpselt. Eelkõige toimub see hüpoteese ja teoreeme sõnastades ning ülesande lahendust vormistades. Tekstülesannete lahendamise kaudu areneb oskus teksti mõista: eristada olulist ebaolulisest ja otsida välja etteantud suuruse leidmiseks vajalikku infot. Matemaatika oluline roll on kujundada valmisolek erinevatel

	viisidel (tekst, graafik, tabel, diagramm, valem) esitatud info mõistmiseks, seostamiseks ja edastamiseks.
Matemaatika-, loodusteaduste-, tehnoloogiategaduste pädevus	Matemaatikapädevus tähendab matemaatiliste mõistete ja seoste tundmist, suutlikkust kasutada matemaatikat temale omase keele, sümbolite ja meetoditega erinevate ülesannete modelleerimisel nii matemaatikas kui ka teistes õppeainetes ja eluvaldkondades. Matemaatikapädevus hõlmab üldist probleemi lahendamise oskust, mis sisaldab oskust probleeme püstitada, sobivaid lahendusstrateegiaid leida ja neid rakendada, lahendusideed analüüsida ning tulemuse tõesust kontrollida. Matemaatikapädevus tähendab loogilise arutlemise, põhjendamise ja tõestamise ning erinevate esitusviiside (sümbolite, valemite, graafikute, tabelite, diagrammide) mõistmise ja kasutamise oskust. Matemaatikapädevus hõlmab ka huvi matemaatika vastu, matemaatika sotsiaalse, kultuurilise ja personaalse tähenduse mõistmist.
Ettevõtlikkuspädevus	Selle pädevuse arendamine on matemaatikas kesksel kohal. Uute matemaatiliste teadmiseni jõutakse sageli vaadeldavate objektide omaduste analüüsimise kaudu: uuritakse objektide ühiseid omadusi, mille alusel sõnastatakse hüpotees ning otsitakse ideid hüpoteesi kehtivuse põhjendamiseks. Sellise tegevuse käigus arenevad oskus näha ja sõnastada probleeme, genereerida ideid ning kontrollida nende headust. Ettevõtlikkuspädevust arendatakse mitmete eluliste andmetega ülesannete lahendamise kaudu.
Digipädevus	suutlikkus kasutada uuenevat digitehnoloogiat; olla teadlik digikeskkonna ohtudest. Oskab kasutada digivahendeid arutamisel.

ÕPITULEMUSED

Arvutamine

3. klassi lõpetaja:

- loeb, kirjutab, järjestab ja võrdleb arve kuni 10 000-ni;
- nimetab arvule eelneva või järgneva arvu;
- määrab arvu asukoha naturaalarvude seas;
- esitab arvu üheliste, kümneliste, sajaliste ja tuhandeliste summana;
- liidab ja lahutab peast arve 100 piires;
- liidab ja lahutab kirjalikult arve 10 000 piires;
- selgitab avaldises olevate tehete järjekorda;
- nimetab korrutamise- ja jagamistehte liikmeid
- selgitab jagamist kui korrutamise pöördtehet;
- valdab korrutustabelit, korrutab ja jagab peast arve korrutustabeli piires, korrutab arvudega 1 ja 0;
- korrutab peast ühekohalist arvu kahekohalise arvuga ja jagab peast kahekohalist arvu ühekohalise arvuga 100 piires;
- täidab proovimise teel tabeli, milles esineb tähtavaldis;
- leiab tähe arvvaartuse võrdustes proovimise või analoogia teel;
- määrab tehete järjekorra avaldises

Mõõtmine ja tekstülesanded

3. klassi lõpetaja:

- nimetab pikkusmõõte millimeetrist kilomeetrini ja kirjeldab neid tuntud suuruste abil;
- nimetab massiühikuid gramm, kilogramm, tonn ja kirjeldab neid tuntud suuruste abil;
- nimetab ajaühikuid sajand, aasta, kuu, nädal, ööpäev, tund, minut, sekund ja kirjeldab neid oma elus asetleidvate sündmuste abil;
- teisendab pikkus-, massi- ja ajaühikuid (valdavalt vaid naaberühikud);
- arvutab nimega arvudega .
- selgitab murdude $\frac{1}{2}$; $\frac{1}{3}$; $\frac{1}{4}$; $\frac{1}{5}$ tähendust;

- leiab $\frac{1}{2}, \frac{1}{3}, \frac{1}{4}, \frac{1}{5}$ osa arvust;
- selgitab näidete põhjal, kuidas leitakse osa järgi arvu;
- lahendab ühe- ja kahetehtelisi tekstülesandeid õpitud arvutusoskuse piires;
- koostab erinevat liiki ühetehtelisi tekstülesandeid;
- püstitab ülesande lahendamiseks vajalikud küsimused;
- hindab saadud tulemuste reaalsust;

Geomeetrilised kujundid

3. klassi lõpetaja:

- eristab murdjoont teistest joontest; mõõdab ja arvutab murdjoone pikkuse sentimeetrites;
- joonestab ristküliku, sealhulgas ruudu, joonlaua abil;
- arvutab ruudu, ristküliku ja kolmnurga ümbermõõdu küljepikkuste kaudu;
- kirjeldab võrdkülgset kolmnurka;
- joonestab võrdkülgset kolmnurka sirkli ja joonlaua abil;
- joonestab erineva raadiusega ringjooni; märgib ringjoone raadiuse ja keskpunkti;
- leiab ümbritsevast õpitud ruumilisi kujundeid;
- eristab kuupi ja risttahukat teistest kehadest ning nimetab ja näitab nende tippe, servi, tahke;
- näitab maketi abil silindri põhju ja külgpinda; nimetab põhjaks olevat ringi;
- näitab maketi abil koonuse külgpinda, tippu ja põhja; nimetab põhjaks olevat ringi;
- näitab ja nimetab maketi abil püramiidi külgtahke, põhja, tippe;
- eristab kolm- ja nelinurkset püramiidi põhja järgi.

LÄBIVAD TEEMAD

Elukestev õpe ja karjääri planeerimine – taotletakse õpilase kujunemist isiksuseks, kes on valmis õppima kogu elu, täitma erinevaid rolle muutuvast õpi-, elu- ja töökeskkonnas;

Keskkond ja jätkusuutlik areng – taotletakse õpilase kujunemist sotsiaalselt aktiivseks, vastutustundlikuks ja keskkonnateadlikuks inimeseks, kes hoiab ja kaitseb keskkonda ning väärtustades jätkusuutlikkust.

Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus – taotletakse õpilase kujunemist aktiivseks ning vastutustundlikuks kogukonna- ja ühiskonnaliikmeks;

Kultuuriline identiteet – taotletakse õpilase kujunemist kultuuriteadlikuks inimeseks, kes mõistab kultuuri osa inimeste mõtte- ja käitumislaidi; on kultuuriliselt salliv ja koostööaldis;

Teabekeskond – taotletakse õpilase kujunemist teabeteadlikuks inimeseks, kes tajub ja teadvustab ümbritsevat teabekeskonda, suudab seda kriitiliselt analüüsida ning toimida selles oma eesmärkide ja ühiskonnas omaks võetud kommunikatsioonieetika järgi;

Tehnoloogia ja innovatsioon – taotletakse õpilase kujunemist uuendusaltiks ja nüüdisaegseid tehnoloogiaid eesmärgipäraselt kasutada oskavaks inimeseks.

Tervis ja ohutus – taotletakse õpilase kujunemist vaimselt, emotsionaalselt, sotsiaalselt ja füüsiliselt terveks ühiskonnaliikmeks, kes on võimeline järgima tervislikku eluviisi.

Väärtused ja kõlblus – taotletakse õpilase kujunemist kõlbeliselt arenenud inimeseks, kes tunneb ühiskonnas üldtunnustatud väärtusi ja kõlbluspõhimõtteid, järgib neid koolis ja väljaspool kooli, ei jää ükskõikseks, kui neid eiratakse, ning sekkub vajaduse korral oma võimaluste piires.

HINDAMINE JA TAGASISIDE

Õppimist toetav hindamine

Kasutatakse sõnalisi hinnanguid. Õpilasi teavitatakse õppe-eesmärkidest ja eeldatavatest õpitulemustest õppeperioodi alguses. Õpilasele antakse hinnangulist tagasisidet (suuline, kirjalik) vastavalt vajadusele, lähtudes õppeprotsessist ja tuginedes tema arengule. Õppimist toetava hindamise põhimõttest lähtuvalt hinnatakse seda, milles ollakse eelnevalt õpilasega kokku lepitud. Õppeprotsessi vältel toimub vahetu suuline ja kirjalik edasi- ja tagasisidestamine, milles osaleb aktiivselt ka õpilane (enese- ja vastastikhindamise kaudu). Lapsevanem saab tagasisidet õpilase arengu kohta õpilaspäeviku, arenguvestluste, Stuudiumi kaudu, vestlusest lapsega ja oma lapse töödelt (sh õpimapist).

Anu Palu „Aritmeetika tekstülesannete lahendamisoskuse arendamine.“
 Agu Ojasoo „Geomeetria õpetamisest.“
 Mart Oja „Arvutamine.“
 Belials, K. (2004). Tangram. Tallinn: Avita.
 Burmeister, E. (2006). Värviline matemaatika. Tartu: Atleks.
 Kalf, K. (2010a). Kujundidoomino. Õppemängud. Tallinn: TEA.
 Kalf, K. (2010b). Arvudoomino. Õppemäng. Tallinn: TEA.
 Lees, Ü. (2010). Arvuta, värvi, nuputa! I. Matemaatika töölehed I kooliastmele. Tallinn: TEA.
 Leidsalu, H. (2008). Peastarvutamise töölehed arvutamiseks 20 piires. Tallinn: Ilo.
 Molander, K., Hedberg, P., Bucht, M., Wejdmarm, M., & Lättman-Masch, R. (2004). Matemaatika õppimine looduses. Tartu: Triip.
 Nuputa ja värvi. Hanjie sinine. (2006a). Tallinn: Sinikukk.
 Nuputa ja värvi. Hanjie roheline. (2006b). Tallinn: Sinikukk.
 Pehkonen, E., Pehkonen, L. (1998). Nüüd on minu kord! Matemaatiliste mängude kogumik. Tallinn: Avita.
 Piht, M., Piht, S. (2010). Bingomängud I ja II. Mängude kasutamine õppeprotsessis. Tallinn: Ilo.
 Raadik, S. (2009). Õpime õues mängides. Tallinn: Ilo.
 Ripsik maadleb numbritega. 60 lehekülge põnevat nuputamist. (2005). Tallinn: Ajakirjade Kirjastus.
 Ripsiku tarkuseraamat. Laste sudokud. (2006). Tallinn: Ajakirjade Kirjastus.
 Saidla, E. (2003). Matemaatikaviktoriinid 1.–4. klassile. Tallinn: Avita.
 Uulma, T. (2008). Mängida on mõnus. Õppemängude kogumik algklassiõpetajale. Tallinn: Varrak.
 Viie minuti jagamine. Lahedat harjutamist. (2006). Tallinn: Kirilill.

AINEKAVA ÜLDOSA	
Õppeaine nimetus	Loodusõpetus
Koostaja	Algõpetuse õppetool
Klass	3. klass
Õppeaine maht	2 tundi nädalas, 70 tundi aastas
ÕPPE-KASVATUSEESMÄRGID	
3. klass	
<ul style="list-style-type: none"> • Organismide rühmad ja kooselu Teema loob aluse elurikkuse süstemaatiliseks tunDMAõppimiseks. Saadakse ülevaade tähtsamatest organismirühmadest, nende tunnustest ja seostest elukoosluses. Teema aitab mõista elurikkuse tähtsust ja kaitse vajadusi. • Liikumine Teema seostub liiklemise turvalisusega. • Elekter ja magnetism Teema seostub turvalisusega elektriseadmete käsitlemisel. • Plaan ja kaart Teema annab ülevaate plaanist ja kaardist kui teatud maa-ala mudelitest, mille koostamisel kasutatakse leppemärke. Õpitakse lugema infot koduümbruse plaanilt ja Eesti kaardilt ning seda vahendama. Luuakse alus edasisteks geograafiaõpinguteks. 	
ÕPPESISU	
3. klass	
1. poolaasta	
Organismide rühmad ja kooselu	
<ul style="list-style-type: none"> • Taimed kui elusad organismid; nende osad ja kasvutingimused; taimede rühmitamine (rohttaimed, leht- ja okaspuud, põõsad, puhmad; veetaimed; samblad ja samblikud) • Loomade klassid (selgrootud ja selgroogsed), rühmad (kalad, kahepaiksed, roomajad, linnud, imetajad) ja liigid, liigi tunnused 	

- Õpitud loomade eluviisid ja elupaigad, nende kirjeldamine
- Loomadega seotud ohud (mürgised ja ohtlikud loomad)
- Seente mitmekesisus ja eluks vajalikud tingimused ning elukeskkonnad
- Kübarseente osad ja tunnused; söödavad ja mürgised seened
- Seente mitmekesisus (kübarseened, hallitus- ja pärmseened, parasitseened); seentega seotud ohud ja nende vältimine
- Erinevate organismide liigid ja liikide tunnused
- Loodus kui tervik; elusorganismide omavaheline seos looduses (koht ja tähtsus ökosüsteemis)
- Toiduahelad ja nende koostamine õpitud organismide liikidest
- Loodushoid ja looduskaitse; kaitse all olevad liigid Eestis

2. poolaasta

Liikumine

- Liikumise tunnus: keha asukoha muutumine teiste kehade suhtes
- Liikumine ja paigalseis
- Teepikkuse läbimine pidurdamisel
- Liikumisega seotud ohuolukorrad
- Tänavate ja teede ohutu ületamine
- Sõidukite liikumissuuna, -kiiruse ja kauguse määramine
- Turvaline koht ja sobiv kiirus jalgrattaga, rulaga ja rulluiskeudega liiklemisel
- Turvavahendite kasutamine liiklemisel

Elektter ja magnetism

- Elektrivool, vooluring ja vooluallikad
- Töötav ja mittetöötav vooluring
- Elektrit juhtivad ja mittejuhtivad ained ja materjalid
- Elektter ja ohutustehnika koduste elektriseadmete kasutamisel
- Lihtsamad katsed elektrijuhtivuse määramiseks ning saadud teadmiste rakendamine igapäevaelus
- Elektri tootmine
- Elektri säästlik kasutamine, oskus käsitseda majapidamistehnikat ja olmeelektronikat
- Magneti kaks poolust – põhjapoolus ja lõunapoolus
- Magneti erinimelised ja samanimelised poolused, pooluste tõmbumine ja tõukumine
- Kompas
- Põhi- ja vaheilmakaared ning nende määramine kompassiga
- Ilmakaarte määramise ja kompassi kasutamise oskuse vajalikkus

Plaan ja kaart

- Plaan kui väikese maa-ala kujutis
- Esemete kuju, mõõtmed ja asend plaanil
- Leppemärgid plaanil
- Kaart – suurema maa-ala kujutis; kaart ja legend
- Värvused ja leppemärkide tähendused kaardi legendil; kaardi legendi lugemine
- Oma kodupaiga ümbruse kaardi lugemine, tuttavate objektide leidmine kaardilt
- Tutvumine Eesti kaardiga ja selle tundma õppimine
- Tähtsamad Eestimaa jõed, järved, saared, poolsaared ja lahed; nende leppemärgid
- Kõrgustikud, madalikud, tasandikud ja linnad Eesti kaardil; nende leppemärgid

LÕIMING JA ÜLDPÄDEVUSED

Igas õppetunnis ilmnevad kõik üldpädevused rohkemal või vähemal määral. Lisaks on igas õppetunnis või õppetsükli üks või mitu pädevust (aine-, valdkonna-, üldpädevus) fookuses. Suund on pädevuste osakaalu suurendamisele võrreldes varasema teemakeskse õpetusega. Algõpetuses kasutatakse kõiki viit lõimingu võimalust (ainetevahelised seosed, ajaline koosõla, ainete kombineerimine, teemakeskne ehk multidistsiplinaarne, interdistsiplinaarne), et toetada õpilasel tervikliku maailmapildi tekkimist. Õpetuses kasutatakse üldõpetuse elemente, mida toetab ainetevaheline lõiming. Suund on metateemade käsitlemisele, milleks võivad olla väärtused, pädevused, mõisted.

Eesti keel	Uut liiki tekstide kasutamine ja mõistmine, terminid ja mõisted. Funktsionaalset lugemisoskust kujundab teabeallikate abil töötamine, mis rikastab õpilaste sõnavara. Oma töö esitlemine ja valikute põhjendamine annab esinemiskogemusi ning arendab väljendusoskust.
Matemaatika	Loodusnähtuste seoste uurimisel rakendatakse matemaatilisi mudeleid
Inimeseõpetus	Inimese elukeskkond ja roll tänapäeva maailmas.
Tööõpetus	Ideede praktiline realiseerimine.
Kunstiõpetus	Kunstiõpetusega lõimumist toetavad uurimistulemuste vormistamine, esitluste tegemine, näitustel käimine, looduse ilu väärtustamine õppekäikudel jms
Kehaline kasvatus	praktiliste tegevuste ja ülesannete kaudu kinnistub terviseteadlik käitumine ning tervisliku toitumise ja sportliku eluviisi koostoimimise väärtustamine.
Kultuuri – ja väärtuspädevus	Elukeskkonda väärtustava hoiaku omaksvõtmine soodustab õpilase kujunemist aktiivseks vastutustundlikuks kodanikuks.
Sotsiaalne ja kodanikupädevus	Keelekasutus, õpilaste ühised tegevused, praktilised tööd ja rühmatööd, ühiselt õpitakse järgima käitumisreegleid, teistega arvestama ja oma arvamust kaitsma.
Enesemääratluspädevus	Usk oma võimekusse ja enesekindlus loodusainete õppimisel; huvi loodusteaduste õppimise ja loodusteadusliku karjääri vastu; valmisolek tegelda loodusteaduslike küsimustega ja oskus rakendada loodusteaduslikke teadmisi ja oskusi igapäevaelu probleemide lahendamisel.
Õpipädevus	Loodusobjektide uurimine, kirjeldamine ja vaatlemine.
Matemaatika-, loodusteaduste ja tehnoloogiaalane pädevus	Matemaatikapädevuse kujunemist toetatakse eelkõige uurimusliku õppe kaudu, arendades loovat ja kriitilist mõtlemist. Uurimuslikus õppes on tähtis koht andmete analüüsil ja tõlgendamisel, tulemuste esitamisel tabelite, graafikute ja diagrammidena. Loodusnähtuste seoste uurimisel rakendatakse matemaatilisi mudeleid.
Suhtluspädevus	Suudab ennast selgelt ja viisakalt väljendada, arvestades erinevaid olukordi ja mõistes suhtluspartnereid ning suhtlemise turvalisust.
Digipädevus	Suudab kasutada uuenevat digitehnoloogiat õppimisel ja leida digivahendite abil vajalikku infot. Teab digikeskkonna ohtudest ning oskab kaitsta oma privaatsust.
Ettevõtlikkuspädevus	Uurimistööde tegemine, kus püstitatakse uusi probleeme (hüpoteese), mis veenvalt ära põhjendatakse või ümber lükatakse.
LÄBIVAD TEEMAD	
Elukestev õpe ja karjääri planeerimine	Taotletakse õpilase kujunemist isiksuseks, kes on valmis õppima kogu elu, täitma erinevaid rolle muutuvast õpi-, elu- ja töökeskkonnas ning kujundama oma elu teadlike otsuste kaudu, sealhulgas tegema mõistlikke kutsevalikuid.
Keskkond ja jätkusuutlik areng	Taotletakse õpilase kujunemist sotsiaalselt aktiivseks, vastutustundlikuks ja keskkonnateadlikuks inimeseks, kes hoiab ja kaitseb keskkonda ning väärtustades jätkusuutlikkust, on valmis leidma lahendusi keskkonna- ja inimarengu küsimustele.
Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus	Taotletakse õpilase kujunemist aktiivseks ning vastutustundlikuks kogukonna- ja ühiskonnaliikmeks, kes mõistab ühiskonna toimimise põhimõtteid ja mehhanisme ning kodanikualgatuse tähtsust, tunneb end ühiskonnaliikmena ning toetub oma tegevuses riigi kultuurilistele traditsioonidele ja arengusuundadele.
Kultuuriline identiteet	Taotletakse õpilase kujunemist kultuuriteadlikuks inimeseks, kes mõistab kultuuri osa inimeste mõtte- ja käitumise laadi kujundajana ning kultuuride muutumist ajaloo vältel, kellel on ettekujutus kultuuride mitmekesisusest ja kultuuriga määratud elupraktikate eripärast ning kes väärtustab

	omakultuuri ja kultuurilist mitmekesisust ning on kultuuriliselt salliv ja koostööaldis.
Teabekeskond	Taotletakse õpilase kujunemist teabeteadlikuks inimeseks, kes tajub ja teadvustab ümbritsevat teabekeskonda, suudab seda kriitiliselt analüüsida ning toimida selles oma eesmärkide ja ühiskonnas omaks võetud kommunikatsioonieetika järgi.
Tehnoloogia ja innovatsioon	Taotletakse õpilase kujunemist uuendusaltiks ja nüüdisaegseid tehnoloogiaid eesmärgipäraselt kasutada oskavaks inimeseks, kes tuleb toime kiiresti muutuvast tehnoloogilises elu-, õpi- ja töökeskkonnas.
Tervis ja ohutus	Taotletakse õpilase kujunemist vaimselt, emotsionaalselt, sotsiaalselt ja füüsiliselt terveks ühiskonnaliikmeks, kes on võimeline järgima tervislikku eluviisi, käituma turvaliselt ning kaasa aitama tervist edendava turvalise keskkonna kujundamisele.
Väärtused ja kõlblus	Taotletakse õpilase kujunemist kõlbliselt arenenud inimeseks, kes tunneb ühiskonnas üldtunnustatud väärtusi ja kõlbluspõhimõtteid, järgib neid koolis ja väljaspool kooli, ei jää ükskõikseks, kui neid eiratakse, ning sekkub vajaduse korral oma võimaluste piires.

ÕPPETEGEVUSED

Õppetegevust kavandades ja korraldades:

- võimaldatakse nii üksi- kui ka ühisõpet (iseseisvad, paaris- ja rühmatööd, õppekäigud, praktilised tööd), mis toetavad õpilaste kujunemist aktiivseteks ning iseseisvateks õppijateks;
- kasutatakse õpiülesandeid, mis toetavad individualiseeritud käsitlust ning suurendavad õpimotivatsiooni;
- rakendatakse nüüdisaegseid info- ja kommunikatsioonitehnoloogiatel põhinevaid õpikeskkondi ning õppematerjale ja -vahendeid;
- laiendatakse õpikeskkonda: arvutiklass, kooliümbrus, looduskeskkond, muuseumid, näitused jne;
- toetab avar õppemetoodiline valik aktiivõpet: rollimängud, arutelud, väitlused, projektõpe, õpimapi koostamine, praktilised ja uurimuslikud tööd (nt loodusobjektide ja protsesside vaatlemine, kirjeldamine ning järelduste tegemine), referaadi koostamine jne.

ÕPITULEMUSED

Organismide rühmad ja kooselu

3. klassi lõpetaja:

- teab, et taimed on elusad organismid;
- teab, et taimed vajavad päikesevalgust ning toodavad seente ja loomade poolt kasutatavaid toitaineid ja hapnikku;
- nimetab ja oskab näidata taimeosi, leida tunnuseid, mille abil taimi rühmitada;
- eristab õistaimi, okaspuud, sõnajalg- ja sammaltaime;
- teab, et loomade hulka kuuluvad putukad, ämblikud, ussid, kalad, konnad, maod, linnud ja imetajad;
- teab, et ühte rühma kuuluvatel loomadest on sarnased tunnused;
- teab, et rästik, puuk ja herilane on ohtlikud;
- eristab kala, kahepaikset, roomajat, lindu ja imetajat ning selgrootut, sh putukat;
- kirjeldab õpituid loomaliikide eluviise ja elupaiku;
- tunneb ära õpituid loomi piltide järgi ja looduses;
- väldib loomadega seotud ohte (mürgiseid ja ohtlikke loomi);
- teab seente mitmekesisust ja seda, et seened elavad mullas ja teistes organismides;
- teab, et mõningaid seeni kasutatakse toiduainete valmistamiseks ning pagaritööstuses;
- eristab söödavaid ja mürgiseid kübarseeni;
- oskab vältida mürgiste seentega (sh hallitusseentega) seotud ohtusid;
- eristab seeni taimedest ja loomadest;
- tunneb õpituid seeni piltide järgi ja looduses;
- teab, et igal liigil on nimi;
- teab, et ühte liiki kuuluvad organismid on sarnased;

- teab, et looduses on kõik omavahel seotud
- koostab õpitud liikidest lihtsamaid toiduahelaid;
- mõistab, et iga organism on looduses tähtis ja neid peab kaitsma;

Liikumine

3. klassi lõpetaja:

- teab liikumise tunnust: keha asukoht muutub teiste kehade suhtes;
- eristab liikumist ja paigalseisu;
- teab, et keha ei saa hetkeliselt liikuma panna ega peatada;
- teab, et pidurdamisel läbib keha teatud teepikkuse;
- oskab ette näha liikumisega seotud ohuolukordi,
- oskab tänavat (teed) ohutult ületada;
- oskab hinnata sõidukite liikumissuunda, -kiirust ja kaugust;
- oskab valida jalgrattaga, rulaga ja rulluis kudega sõitmiseks turvalise koha ja sobiva kiiruse;
- oskab kasutada turvavahendeid;
- suhtub positiivselt liikumisse kui kehalisse tegevusse.

Elekter ja magnetism

3. klassi lõpetaja:

- teab lüliti osa vooluringis;
- teab, et mõned ained juhivad elektrivoolu ja teised ei juhi;
- teab, et niiske keskkond juhib elektrivoolu ja et elekter võib olla ka ohtlik;
- oskab pistikut pistikupesast õigesti välja tõmmata;
- eristab töötavat ja mittetöötavat vooluringi;
- teeb katsega kindlaks elektrit juhtivad ja mittejuhtivad ained ning rakendab saadud teadmisi elektririistade ohutul kasutamisel;
- kasutab elektrit säästlikult; oskab käsitseda majapidamis- ja olmeelektronikat ning elektroonikaseadmeid;
- saab aru elektri säästmise vajalikkusest;
- saab aru, et koduses majapidamises kasutatav elekter on inimesele ohtlik ja sellega ei tohi mängida.

Plaan ja kaart

3. klassi lõpetaja:

- teab, et kaart on suurema maa-ala mudel ja et värvused ja märgid kaardil on leppemärgid;
- saab aru lihtsast plaanist või kaardist, leiab kooliümbruse plaanilt tuttavaid objekte;
- kirjeldab kaardi abil tegelikke objekte, tunneb kaardil värvide järgi ära maismaa ja veekogud;
- mõistab, et kaardi abil on võimalik tegelikkust tundma õppida;
- teab põhiilmakaari ja vaheilmakaari;
- teab õpitud kaardiobjekte ja oma kodukohta asukohta kaardil;
- kirjeldab Eesti kaardi järgi objektide asukohti, kasutades ilmakaari;
- määrab kompassi abil põhja- ja lõunasuunda;
- näitab Eesti kaardil oma kodukohta, suuremaid kõrgustikke, madalikke, saari, poolsaari, lahtesid, jõgesid, järvesid ja linnu;
- saab aru, et ilmakaarte tundmine ning nende määramisoskus on elus vajalik;
- mõistab, et kaardi järgi on võimalik maastikul orienteeruda;
- mõistab, et kaartide kasutamine on vajalik ja uurimine põnev;
- saab aru kaardi legendi ja leppemärkide tundmise vajalikkusest ja sellest, et kaardi või plaani (mudeli) abil on tegelikkust parem tundma õppida.

HINDAMINE JA TAGASISIDE

Õppimist toetav hindamine

Kasutatakse sõnalisi hinnanguid. Õpilasi teavitatakse õppe-eesmärkidest ja eeldatavatest õpitulemustest õppeperioodi alguses. Õpilasele antakse hinnangulist tagasisidet (suuline, kirjalik) vastavalt vajadusele, lähtudes õppeprotsessist ja tuginedes tema arengule. Õppimist toetava hindamise põhimõttest lähtuvalt hinnatakse seda, milles ollakse eelnevalt õpilasega kokku lepitud. Õppeprotsessi vältel toimub vahetu

suuline ja kirjalik edasi- ja tagasisidestamine, milles osaleb aktiivselt ka õpilane (enese- ja vastastikhindamise kaudu). Lapsevanem saab tagasisidet õpilase arengu kohta õpilaspäeviku, arenguvestluste, Stuudiumi kaudu, vestlustest lapsega ja oma lapse töödelt (sh õpimapist).

KASUTATUD KIRJANDUS

- Brügge, B., Glantz, M., Sandell, K. (2008), Õuesõpe, Ilo.
- Dahlgren, L., Szczepanski, A. (2006), Õuesõppe pedagoogika. Raamatuharidus ja meeleline kogemus. Katse määratleda õuesõpet, Ilo.
- Kalamees, K., Kont, H. (2006), Aastaajad õpperajal. Juhendid looduse vaatlemiseks.
- Kikas, E. (toim) (2010), Õppimine ja õpetamine esimeses ja teises kooliastmes (vt Loodusained), EDUKO, kättesaadav internetis <http://eduko.archimedes.ee/files/EDUKOraamatkaanega.pdf>.
- Kägu. Õuesõppe eri (2006), Eesti Bioloogia ja Geograafia Õpetajate Liidu toimetised, nr 14
- Läbi lodu rabast randa (2010), Õppemapp, Tartu Keskkonnahariduse Keskus, Muraste Looduskool.
- Masing, V., Rebane, H., Pae, T. (2001), Õppekäigud linnarohelusse, Koolibri.
- Matemaatika õppimine looduses, tõlgitud ajakirjast Bladet 3/2004.
- Nyman, I. (2004), Õue meisterdama, Sinisukk.
- Raadik, S. (2009), Õpime õues mängides, Ilo.
- Tuusti, A., Lotman, K., Loide, M. (2005), Keskkonnamängude kogumik II, Eesti Loodushariduse Selts ja Keskkonnainvesteeringute Keskus (KIK).
- Õues oled vaba (2009), Melliste lasteaed-alkooli väljaanne KIK projekti raames.
- Õuesõppe õppematerjalide kogumik (2009), Vapramäe-Vellavere-Vitipalu sihtasutus.
- Alla, K. (2005), Muinasjutt õppemeetodina, Haridus, 3, 11–14.
- Buehl, D. (2001), Interaktiivõppe strateegiad klassiruumis, 2. väljaanne, SA Omanäolise Kooli Arenduskeskus, Tartu, Sulemees.
- Fisher, R. (2004), Õpetame lapsi õppima, Tartu, AS Atlex.
- Fisher, R. (2005), Õpetame lapsi mõtlema, Tartu, AS Atlex.
- Fisher, R. (2006), Mõtlemismängud, Tartu, AS Atlex.
- Karik, H., Saar, A. & Sirel, K. (2001), Ilmavaatlused, Loodusõpetus I klassis, Õpetajaraamat, 1. osa, lk 15–18, Tallinn, Koolibri.
- Käis, J. (1992), Isetegevus ja individuaalne tööviis, (2. trükk), Tallinn, Koolibri.
- Olbrei, M., Pärtel, E. & Teller, M. (2010), Loodusained, avaldatud: E. Kikas (toim), Õppimine ja õpetamine esimeses ja teises kooliastmes (lk 297–318), Tartu, Haridus- ja Teadusministeerium.
- Marandi, T., Pedaste, M. & Sarapuu, T. (2005), Eesti taimed, <http://bio.edu.ee/taimed/general/oistaim.html>
- Tartu Ülikooli MRI loodusteaduste didaktika lektoraat.
- Masing, M. & Rebane, H. (1996), Kase aasta, Tallinn, Avita.
- Mängude tund: vaimseid võimeid arendavad mängud (2006), Tallinn, Audentese Erakool.
- Tree Journal (1997), Science Activity, Houghton Mifflin Company, http://www.eduplace.com/rdg/gen_act/nature/tree.html.
- Voltein, E. (1998), Mida teha pildiga?, avaldatud: M. Reidolv (toim), Kuma I: artiklite kogumik (lk 62–65), Tartu Õpetajate Seminar.

AINEKAVA ÜLDOSA	
Õppeaine nimetus	Liikumisõpetus
Koostaja	Algõpetuse õppetool
Klass	3. klass
Õppeaine maht	3. klass – 3 tundi nädalas, 105 tundi aastas
Kogu õpetus lähtub konstruktiivsest sidususest (õppija eeldused, õppekava, õppesisu, õppetegevused, õpitulemused, keskkond, hindamine moodustavad ühtse terviku).	
ÕPPE-KASVATUSEESMÄRGID	

Kehalise kasvatusena taotletakse, et õpilane:

- soovib olla terve ja kehaliselt aktiivne;
- tunneb liikumisest/sportimisest rõõmu ning on valmis uusi liikumisosi õppima ja liikumist iseseisvalt harrastama;
- omandab põhikooli ainekavasse kuuluvate spordialade/liikumisviiside tehnika;
- täidab liikudes/sportides ohutus- ja hügieeninõudeid;
- õpib kaaslastega koostööd tegema, kokkulepitud reegleid/võistlusmäärusi järgima ja ausa mängu olemust mõistma;
- tunneb huvi Eestis ning maailmas toimuvate spordisündmuste vastu.

ÕPPESISU

3. klass

Teadmised spordist ja liikumisviisidest

- Liikumise ja sportimise tähtsus inimese tervisele. Liikumine/sportimine üksi ja koos kaaslastega, oma kaaslaste soorituse kirjeldamine ning hinnangu andmine.
- Ohutu liikumise/liiklemise juhised õpilasele, käitumisreeglid kehalise kasvatuses tunnis; ohutu ja kaaslaste arvestav käitumine erinevate harjutuste ja liikumisviisidega tegeldes; ohutu liiklemine sportimispaikadesse ja kooliteel.
- Hügieenireeglid kehalise harjutuse tehes. Teadmised ilmastikule ja spordialale vastavast riietumisest. Pesemise vajalikkus kehaliste harjutuste tegemise järel.
- Elementaarsed teadmised spordialadest, Eesti sportlastest ning Eestis toimuvatest spordivõistlustest.

Võimlemine

- Rivikorra harjutused. Rivistumine viirgu ja kolonni, harvenemine ja koondumine, tervitamine, loendamine, pöörded paigal, kujundliikumised.
- Kõnni-, jooksu- ja hüplemisharjutused. Päkikõnd, kõnd kandadel, liikumine juurdevõtusammuga kõrvale, rivisamm (P) ja võimlejasamm (T).
- Üldkoormavad ja koordineerimise arendavad hüplemisharjutused. Harki- ja käärihüplemine, hüplemine hüppa tiirutamisega ette jalalt jalale, koordineerimisharjutused.
- Põhivõimlemine ja üldarendavad võimlemisharjutused. Üldarendavad võimlemisharjutused käte, kere ja jalgade põhiasenditega, harjutused vahendita ja vahenditega saatelugemise ning muusika saatel.
- Rakendusvõimlemine. Ronimine varbseinal, kaldpingil, üle takistuste ja takistuste alt, rippseis, ripped ja toengud.
- Akrobaatilised harjutused. Veered kägaras ja sirutatult, juurdeviivad harjutused turiseisuks ja tireliks, tirel ette, kaldpinnalt tirel taha, veere taha turiseisu, kaarsild, toengkägarast ülesirutus hüpe maandumisasendi fikseerimisega.
- Tasakaaluharjutused. Liikumine joonel, pingil ja poomil, kasutades erinevaid kõnni- ja jooksumaske, päkikõnd ja pöörded päkkadel, võimlemispingil kõnd kiiruse muutmise, takistuste ületamise ja peatumistega, tasakaalu arendavad liikumismängud.
- Ettevalmistavad harjutused toenghüppeks. Sirutus-mahahüpe kõrgemalt tasapinnalt maandumisasendi fikseerimisega, harjutused äratõuke õppimiseks hoolaualt.

Jooks, hüpped, visked

- Jooks. Jooksuasend, jooksuliigutused, jooksu alustamine ja lõpetamine, jooks erinevatest lähteasenditest, mitmesugused jooksuharjutused, jooks erinevas tempos. Kiirendusjooks, kestvusjooks, võimetekohase jooksutempo valimine. Püstistart koos stardikäsklustega. Teatevahetuse õppimine lihtsates teatevõistlustes, pendelteatejooks teatepulgaga.
- Hüpped. Paigalt kaugushüpe, hoovõtt, äratõuge ja maandumine kaugushüppes. Hüpped hoojooksult, et omandada jooksu ja hüppe ühendamise oskus. Kaugushüpe hoojooksult paku tabamiseta. Madalatest takistustest ülehüpped parema ja vasaku jalaga. Kõrgushüpe otsehoolt.
- Visked. Viskepalli hoie. Tennispallivise ülalt täpsusele ja kaugusele. Pallivise paigalt ja kolme sammu hooga.

Liikumismängud ja tantsuline liikumine

- Jooksu- ja hüppemängud. Mängud (jõukohaste vahendite) viskamise, heitmise ja tõukamisega. Liikumismängud väljas/maastikul.

- Liikumine (jooksud, pidurdused, suunamuutused) pallita ja palliga. Pallikäsitsemise harjutused: põrgatamine, vedamine, viskamine, söötmine ja püüdmine.
- Sportmänge ettevalmistavad liikumismängud ja teatevõistlused palliga. Rahvastepall ja pallide lahing.
- Rahvuslikud laulumängud ja levinud lihtsamad rahvatantsud. Sammud ja liikumised, rütmi- ja koordineerimis- ja rütmiharjutused vastavalt muusika iseloomule.

Taliala - suusatamine

- Suuskade kinnitamine, pakkimine ja kandmine.
- Õige kepihoie, suusarivi. Kukkumine ja tõusmine paigal ning liikudes, tasakaaluharjutused suuskadel.
- Treppitõus, käärtõus. Sahkpidurdus. Laskumine põhiasendis. Paaristõukeline sammuta ja vahelduvtõukeline kahesammuline sõiduviis.

Taliala – uisutamine

LÕIMING

Eesti keel	Spordi- ning tervise teemaliste tekstide lugemise ja kuulamise kaudu arendatakse oskust mõista nii suulist kui ka kirjalikku teksti. Kujundatakse oskust väljendada ennast selgelt ja asjakohaselt kasutades sporditeemalist terminoloogiat. Võõrkeelest tulnud mõistete tähenduste otsimine.
Matemaatika	Kõikide kehalise kasvatuse osakoste arendamisel rakendatakse matemaatikas omandatud oskusi (arvutamine, loendamine, võrdlemine, mõõtmine) ja mõisteid (geomeetrilised kujundid, mõõtühikud)
Loodusõpetus	Keskkonna väärtustamine liikumisel/sportimisel.
Inimeseõpetus	Teadmised rahvuslikust liikumiskultuurist arendavad õpilase silmaringi. Tervisliku ja aktiivse eluviisi väärtustamine aitab kasvada aktiivseks ja sporti väärtustavaks kodanikuks.
Muusikaõpetus	Õpilase tähelepanu juhitakse erinevate spordialade liikumisviiside sh tantsu loominguks käsitlusele. Kujundatakse valmisolekut märgata liikumise ja muusika (rütmi) seost ümbritsevas elus.
Kunstiõpetus	Õpilast suunatakse märkama ilu spordis ja tähele panema kehakultuuri kujutamise võimalusi kunstis.
Tööõpetus	Õpilaste silmaringi avardamine spordialade tehnika, spordivarustuse ja vahendite osas. Tervisliku toitumise põhitõdede jälgimisele tähelepanu pööramine.

LÄBIVAD TEEMAD

Tervis ja ohutus	Tervislikuks eluviisiks vajalike teadmiste, arusaamade, oskuste ja kogemuste omandamist toetatakse nii aineõppes kui ka tunnivälises tegevuses, samuti füüsilise ja sotsiaalse õpikeskkonna loomise kaudu.
Elukestev õpe ja karjääri planeerimine	Innustatakse õpilasi olema terve. Kujundatakse arusaama, kuidas mõjutab inimese füüsilist tervist tema edasine elu. Õpilastele tutvustatakse ainevaldkonnaga seotud erialasid, ameteid.
Keskkond ja jätkusuutlik areng	Looduses harrastatavate spordialadega tegelemine aitab väärtustada keskkonda ning kujundada õpilastest keskkonnateadliku liikumise järgijad.
Kultuuriline identiteet	Õpetatakse tundma spordialasid/liikumiseviise, mis kuuluvad rahvuslikku ja teiste maade liikumiskultuuri ning aitavad õpilastel kujuneda kultuuri väärtustavateks inimesteks.
Teabekeskond ning tehnoloogia ja innovatsioon	Õpetatakse kasutama spordiinfot hankima erinevatest teabeallikatest, sh internetist.
Väärtused ja kõlblus	Õpetatakse järgima ausa mängu põhimõtteid ja sportlikus tegevuses kehtivaid reegleid.

Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus	Innustatakse õpilasi organiseerima tunniväliseid liikumisharrastuslikke tegevusi (omaalgatuslikud spordi- ja tantsuüritused, võistlused).
ÜLDPÄDEVUSED	
Kultuuri- ja väärtuspädevus	Kehalises kasvatuses tähtsustatakse tervist ning jätkusuutlikku eluviisi. Arusaam, et tervist tuleb kaitsta ja tugevdada, aitab õpilastel teha põhjendatud valikuid tervisekäitumises. Austus looduse ning inimeste loodud materiaalsete väärtuste vastu soodustab keskkonda säästvat liikumist/sportimist. Abivalmis ja sõbralik suhtumine kaaslastesse ning ausa mängu põhimõtete järgimine sportlikes tegevustes toetavad kõlbelise isiksuse kujunemist.
Sotsiaalne ja kodanikupädevus	Koostöö liikudes/sportides õpetab inimeste erinevusi aktsepteerima, neid suhtlemisel arvestama, ent ka ennast kehtestama. Kehakultuur kujundab viisakat, tähelepanelikku, abivalmis ja sallivat suhtumist kaaslastesse.
Enesemääratluspädevus	Kehalise kasvatus kaudu kujundatakse oskust hinnata enda kehalisi võimeid ning valmisolekut neid arendada, samuti suutlikkust jälgida ja kontrollida oma käitumist, järgida tervislikku eluviisi ning vältida ohuolukordi.
Õpipädevus	Õpilasel kujuneb oskus analüüsida ja hinnata enda liigutusoskusi ja kehalisi võimeid ning kavandada meetmeid, kuidas neid täiustada. Koolis tekkinud huvi liikumise/sportimise vastu loob aluse ja eeldused õppida uusi sobivaid liikumisviise.
Suhtluspädevus	Oluline on tunda ja kasutada spordi ning tantsu oskussõnavara, arendada eneseväljendusoskust ning lugeda/mõista teabe- ja tarbetekste.
Matemaatika-, loodusteaduste ja tehnoloogiapädevus	Oma sportlike tulemuste mõõtmine, võrdlemine, hindamine eeldavad õpilaselt matemaatikale omase keele, seoste mõistmist ning ning arvutamise oskust ning toetavad matemaatikapädevuste kujunemist. Õpitakse analüüsima tervisespordiga seotud teavet ja tegema tõenduspõhiseid otsuseid. Õpitakse kasutama tehnoloogilisi abivahendeid.
Ettevõtlikkuspädevus	Kehaline kasvatus toetab õpilaste oskust näha probleeme ja leida neile lahendusi, seada eesmärgid, genereerida ideid ning leida sobivaid vahendeid ja meetodeid, kuidas neid teostada. Kehalises kasvatuses õpivad õpilased analüüsima oma kehalisi võimeid ja liigutusoskusi, kavandama tegevusi ning tegutsema sihipäraselt, selleks et tugevdada tervist ja parandada töövõimet. Koostöö kaaslastega sportimisel/liikumisel kujundab toimetulekuoskust ja riskijulgust.
Digipädevus	Õpilasel kujuneb esmane oskus leida infot tervise tugevdamise, liikumisharrastuse kujundamise ja teadliku treenimise kohta.
ÕPPETEGEVUS	
<ul style="list-style-type: none"> organiseeritud praktiline harjutamine tundides; organiseeritud liikumine ja mängimine tunnivälise tegevusena; oma tegevuse/soorituse kommenteerimine ning kaaslaste tegevuse kirjeldamine; kontrollharjutuste sooritamine; oma tulemuste kogumine ja võrdlemine. 	
ÕPITULEMUSED	
<p>3. klassi lõpetaja:</p> <ul style="list-style-type: none"> kirjeldab regulaarse liikumise/sportimise tähtsust tervisele; nimetab põhjusi, miks õpilane peab olema kehaliselt aktiivne; omandab kooliastme ainekavva kuuluvate liikumisviiside/kehaliste harjutuste tehnika (vt alade õpitulemused õppesisu juures); sooritab põhiliiikumisviise; 	

- teab (kirjeldab), kuidas tuleb käituda kehalise kasvatus tunnis (võimlas, staadionil, maastikul jne), täidab õpetaja seatud ohutusnõudeid ja hügieenireegleid; loetleb ohuallikaid liikumis-/sportimispaikades ja kooliteel ning kirjeldab ohutu liikumise/sportimise/liiklemise võimalusi;
- sooritab õpetaja juhendamisel kontrollharjutusi; annab hinnangu oma sooritusele ja kogetud kehalisele koormusele (kerge/raske);
- teab, kuidas käituda kehalisi harjutusi sooritades: on viisakas, sõbralik ja abivalmis; täidab kokkulepitud (mängu)reegleid; kasutab heaperemehelikult kooli spordivahendeid ja -inventari;
- loetleb spordialasid ja nimetab Eesti tuntud sportlasi; nimetab Eestis toimuvaid spordivõistlusi;
- harjutab aktiivselt kehalise kasvatus tundides, oskab iseseisvalt ja koos kaaslastega ohutult mängida liikumismänge; tahab õppida uusi kehalisi harjutusi ja liikumisviise;
- oskab käituda kehalise kasvatus tunnis, liikudes/sportides erinevates sportimispaikades ning liigeldes tänaval; järgib õpetaja seatud reegleid ja ohutusnõudeid; täidab mängureegleid; teab ja täidab (õpetaja seatud) hügieeninõudeid;
- annab hinnangu oma sooritusele ja kogetud kehalisele koormusele (kerge/raske);

Võimlemine

3. klassi lõpetaja:

- oskab liikuda, kasutades rivisammu (P) ja võimlejasammu (T);
- sooritab põhivõimlemise harjutusi muusika või saatelugemise saatel;
- sooritab tireli ette, turiseisu ja kaldpinnalt tireli taha;
- hüpleb hü pitsat tiirutades ette (30 sekundi jooksul järjest);

Jooks, hüpped, visked

3. klassi lõpetaja:

- jookseb kiirjooksu püstistardist stardikäsklustega;
- läbib joostes võimetekohase tempoga 1 km distantsi;
- sooritab õige teatevahetuse teatevõistlustes ja pendelteatejooksus;
- sooritab palliviske paigalt ja kolmesammulise hooga;
- sooritab hoojooksult kaugushüppe paku tabamiseta;

Liikumismängud

3. klassi lõpetaja:

- sooritab harjutusi erinevaid palle põrgatades, vedades, söötes, visates ja püüdes ning mängib nendega liikumismänge;
- mängib rahvastepalli, on kaasmängijatega sõbralik ning austab kohtuniku otsust;

Taliala - suusatamine

- suusatab paaristõukelise sammuta sõiduvõisiga ja vahelduvtõukelise kahesammulise sõiduvõisiga;
- laskub mäest põhiasendis;
- läbib järjest suusatades 2 km (T)/3 km (P) distantsi;

Taliala - uisutamine

- Kõnd ja libisemine uiskudel;
- Kehaasend. Käte ja jalgade töö uisutamisel;
- Sõidu alustamine ja lõpetamine (pidurdamine).

HINDAMINE JA TAGASISIDE

I kooliastmes hinnatakse õpilaste tegevust tundides (aktiivsus, kaasatõõtamine, püüdlikkus, reeglite, hügieeni- ja ohutusnõuete järgimine jm). Õpitud tegevustena esitatud liigutusoskusi hinnates arvestatakse nii saavutatud taset kui ka tööd, mida õpilased tegid tegevuse/harjutuse omandamiseks. Kasutatakse sõnalisi hinnanguid (1.-5. klassis). Õpilasi teavitatakse õppe-eesmärkidest ja eeldatavatest õpitud tegevustest õppeperioodi alguses. Õpilast hinnatakse vastavalt vajadusele, lähtudes õppeprotsessist ja tuginedes tema arengule. Õppimist toetava hindamise põhimõttest lähtuvalt hinnatakse seda, milles ollakse eelnevalt õpilasega kokku lepitud. Õppeprotsessi vältel toimub vahetu suuline ja kirjalik edasi- ja tagasisidestamine, milles osaleb aktiivselt ka õpilane (enese- ja vastastikhindamise kaudu).

Lapsevanem saab tagasisidet õpilase arengu kohta õpilaspäeviku, arenguvestluste, Stuumiumi, trimestri tunnistuse, vestlusest lapsega.

KASUTATUD KIRJANDUS

http://www.oppekava.ee/index.php/P%C3%B5hikooli_valdkonnaraamat_KEHALINE_KASVATUS

Inimeseõpetus

3.klass, 1 tund nädalas

Inimeseõpetuses käsitletakse inimest ja tema sotsiaalset keskkonda tervikuna, integreerides õppesisu kõigis kooliastmes.

Inimeseõpetus toetab õpilase toimetulekut eakaaslaste hulgas, peres, kogukonnas ja ühiskonnas ning aitab õpilasel kujuneda sotsiaalselt küpseks ja teovõimeliseks isiksuseks.

Inimeseõpetuse üldeesmärk on aidata kaasa õpilase sotsiaalses elus vajalike toimetulekuoskuste arengule, mille elluviimiseks kujundatakse õpilases terviklikku isiksust, sotsiaalset kompetentsust, terviseteadlikkust ja üldinimlikke väärtusi, nagu ausus, hoolivus, vastutustunne ning õiglus.

Põhikooli inimeseõpetusega taotletakse, et õpilane tunneb ja väärtustab isiksuse arenemisele ning sotsialiseerumisele kaasa aitavate teadmiste, oskuste ja hoiakute kujunemist järgmistes valdkondades:

- 1) enesekohased ja sotsiaalsed oskused;
- 2) füüsiline, vaimne, emotsionaalne ja sotsiaalne areng;
- 3) tervis ja tervislik eluviis;
- 4) turvalisus ja riskikäitumise ennetamine;
- 5) üldinimlikud väärtused: ausus, hoolivus, vastutustunne ja õiglus.

Inimeseõpetuse ainekava õpisisu on õppeprotsessis kirjelduses avatud kohustusliku ning süvendavate ja laiendavate teemade kaudu.

Õpisisu jaotuse eesmärk on anda kohustuslike ning laiendavate ja süvendavate teemade kaudu võimalus avada käsitletavat teemat põhjalikumalt ja süvendada neid, kujundades vajalikke teadmisi, oskusi ja hoiakuid. Samuti aitab õpisisu jaotus õppetööd diferentseerida ning arvestada õpilaste ja kohaliku eripära ning ühiskonnas toimuvate muutustega. Teemasid võib käsitleda nii üksteisele järgnevana kui ka integreerituna, et tagada oskuste-, teadmiste- ja väärtustepõhised õpitulemused.

1.poolaasta

Inimeseõpetus „Meie“ 3. klass

I teema „Mina“

1. Mina. Igähe individuaalsus ja väärtuslikkus. Mina ja endasse suhtumine
2. Lapse õigused ja kohustused

Laiendav ja süvendav

1. Lapse kaitse
2. Lapse turvalisus

Õpitulemused

1. Selgitab endasse positiivse suhtumise tähtsust. Võrdleb oma välimust, huve ja tugevusi kaasõpilaste omadega.
2. Väärtustab inimese õigust olla erinev.
3. Nimetab enda õigusi ja kohustusi.
4. Teab, et õigustega kaasnevad kohustused.

II teema „Mina ja tervis“

Vaimne ja füüsiline tervis. Tervislik eluviis. Ohud tervisele ja toimetulek ohuolukorras

Laiendav ja süvendav

1. Liikumine ja tervis
2. Kahjulikud harjumused
3. Tervislik toitumine

Õpitulemused

1. Eristab vaimset ja füüsilist tervist.

2. Kirjeldab seoseid tervise hoidmise viiside vahel: mitmekesine toitumine, uni ja puhkus ning liikumine.
3. Väärtustab tervislikku eluviisi.
4. Kirjeldab olukordi ja toob näiteid, kuidas keelduda tegevusest, mis kahjustab tema tervist.
5. Nimetab, kelle poole pöörduda erinevate murede korral.

III teema „Mina ja meie“

1. Minu ja teiste vajadused. Sõbrad ja sõpruse hoidmine. Sallivus. Üksteise eest hoolitsemine ja teiste abistamine
2. Ausus ja õiglus. Leppimine. Vabandamine. Oma muredest rääkimine ja tunnete väljendamine. Oskus panna end teise inimese olukorda. Keeldumine kahjulikust tegevusest
3. Minu hea ja halb käitumine. Südametunnistus. Käitumisreeglid. Minu käitumise mõju ja tagajärjed
4. Liiklusreeglid. Mäng ja töö. Õppimine. Kohustetunne ja vastutus. Meeskonnatöö. Tööjaotus

Laiendav ja süvendav

1. Viisakusreeglid
2. Oma vigade ja süü tunnistamine
3. Käitumisnormide tähendus ja vajalikkus koolis, kodus ning koduümbruses

Õpitulemused

1. Nimetab inimese eluks vajalikke olulisi vajadusi ja võrdleb enda vajadusi teiste omadega.
2. Kirjeldab omadusi, mis peavad olema heal sõbral, ning hindab ennast nende omaduste järgi.
3. Väärtustab sõprust.
4. Väärtustab üksteise eest hoolitsemist ja üksteise abistamist.
5. Väärtustab leppimise ja vabandamise tähtsust inimsuhetes.
6. Nimetab ja kirjeldab inimeste erinevaid tundeid ning toob näiteid olukordadest, kus need tekivad, ning leiab erinevaid viise nendega toimetulekuks.
7. Teab abi saamise võimalusi kiusamise ja vägivalla korral.
8. Mõistab, et kiusamine on mitteaktsepteeritud käitumine.
9. Demonstreerib õpituatsioonis, kuidas keelduda ennastkahjustavast tegevusest.
10. Eristab enda head ja halba käitumist.
11. Kirjeldab oma sõnadega, mida tähendab vastustundlikkus ja südametunnistus.
12. Nimetab üldtunnustatud käitumisreegleid ja põhjendab nende vajalikkust.
13. Kirjeldab oma käitumise tagajärgi ja annab neile hinnangu.
14. Teab liikluseeskirja, mis tagab tema turvalisuse, ning kirjeldab, kuidas käituda turvaliselt liikluses.
15. Eristab tööd ja mängu.
16. Selgitab enda õppimise eesmärgid ja toob näiteid, kuidas aitab õppimine igapäevaelus paremini hakkama saada.
17. Teab tegureid, mis soodustavad või takistavad keskendumist õppimise ajal, ning kirjeldab oma tegevuse planeerimist nädalas, väärtustades vastutust.
18. Väärtustab lubadustest kinnipidamist ja vastutust.
19. Teab, kuidas olla hea kaaslane ning kuidas teha koostööd.

2.poolaasta

IV teema „Mina: teave ja asjad“

1. Teave ja teabeallikad ning nende kasutamine. Reklaami mõju. Turvaline käitumine meediakeskkonnas
2. Raha. Raha teenimine, kulutamine ja laenamine. Vastutus. Oma kulutuste planeerimine

Laiendav ja süvendav

1. Fantaasia ja reaalsuse eristamine
2. Reklaami ja meediaga seonduvad ohud
3. Heategevus
4. Säästmine ja kulutamine kogukonnas

Õpitulemused

1. Kirjeldab erinevate meeltega tajutavaid teabeallikaid.
2. Selgitab, kuidas võivad reklaamid mõjutada inimeste käitumist ja otsuseid.
3. Teab, et raha eest saab osta asju ja teenuseid ning seda, et raha teenitakse tööga.

4. Mõistab oma vastutust asjade hoidmise ja laenamise eest.
5. Selgitab, milleks kasutatakse raha ning mis on raha teenimine, hoidmine, kulutamine ja laenamine.
6. Kirjeldab, milliseid vajadusi tuleb arvestada taskuraha kulutades ja säästes.

V teema „Mina ja kodumaa“

1. Küla, vald, linn, maakond. Eesti teiste riikide seas. Naaberriigid
2. Eesti Vabariigi ja kodukoha sümbolid. Erinevate rahvaste tavad ja kombed. Sallivus

Laiendav ja süvendav

1. Erinevad kultuurid ja rahvused Eestis
2. Tavad, kombed ja tähtpäevad

Õpitulemused

1. Selgitab skeemi järgi haldusüksuste seoseid oma kodukohas.
2. Leiab Euroopa kaardilt Eesti ja tema naaberriigid.
3. Nimetab Eesti rahvuslikke ja riiklikke sümboleid.
4. Kirjeldab Eestis elavate rahvuste tavasid ja kombeid ning austab neid.
5. Väärtustab oma kodumaad.

Õppetegevus

Õpetus inimeseõpetuses **esimeses kooliastmes** on sissejuhatus nii inimese- kui ka ühiskonnaõpetuse algtõdedesse, kusjuures rõhk on enese suhestamisel lähiümbrusega enesekohaste ja sotsiaalsete pädevuse kontekstis, kusjuures kõige tähtsamad enesekohased pädevused.

Teemade valikul lähtutakse printsibist, et liigutakse lähemalt kaugemale, kusjuures teemakäsitus on kontsentriiline.

Õppe korraldamisel on oluline eakohasus ning varem omandatu arvestamine ja sellega seostamine. Õpet on vaja diferentseerida, arvestades õpilaste eripära, kohalikku eripära ning muutusi ühiskonnas.

Õppetegevuse valikul lähtutakse inimeseõpetuse eesmärkidest, arendades õpilaste teadmisi, oskusi ja hoiakuid, kusjuures põhirõhk on hoiakute kujundamisel.

Õpe on aine eesmärkidest lähtuvalt õpilase jaoks mõistetav ja tähenduslik ning toetab arusaama õpitava vajalikkusest. Kogu ainekäsitus on võimalikult elulähedane. Õpetuses on vaja kasutada mitmekülgset meetodikat, et õpilased saaksid õppes aktiivselt osaleda.

Inimeseõpetuses on meetodiliselt tähtsad kolm valdkonda, arvestades õpilase vanuseastet:

1) avar meetodiline repertuaar, kasutades aktiivõppemeetodeid: mõistekaardid, vaatlus, loovtööd (nt plakadid, filmid, kollaažid jne), aktiivõppemeetodid (nt arutelud, rollimängud, rühmatööd, paaritööd, juhtumianalüüs jne);

2) individuaalse ja kollektiivse õppe võimaldamine;

3) õppe sidumine koolivälise eluga (nt õppekäik, kohtumised erinevate inimestega, vanemate kaasamine jne), kusjuures õppemeetodi valik sõltub konkreetsest õpieesmärgist.

Õpilasi võib aktiveerida ise erinevatest allikatest infot otsima, seda korrastama ja kriitiliselt hindama, kasutades IKT-vahendeid.

Õpikeskkond

Õppematerjalid on mitmekesised ja nüüdisaegsed: eri liiki allikad, teemaraamatud, pildid, filmid, videod, temaatiline lisakirjandus aime- ja ilukirjandusena ning võimaluse korral IKT põhine õppevara.

Füüsiline õpikeskkond

Inimeseõpetust õpitakse soovitatavalt õpikeskkonnas, kus on võimalik kasutada nii infotehnoloogilisi vahendeid kui ka õppemeetodeid, mis eeldavad õpilaste aktiivset osalemist.

Vaimne õpikeskkond

Väärtuskasvatus ja hoiakute kujundamine peaksid toimuma üksteist mõistvas õhkkonnas ning arendama eelkõige õpilaste positiivset mõtlemist oma arengu ja toimetulekuvõimaluste üle.

Sotsiaalne õpikeskkond

Soodne õpikeskkond toetub eelkõige õpilaste isikupära ja isiklike seisukohtade

austamisele, võimalustele initsiatiiviks, osalemiseks ja tegutsemiseks nii üksi kui ka koos teistega.

Õpe tuleb siduda igapäevaeluga, minnes igal asjakohasel juhul õppima klassiruumist välja.

Lõiming

Inimeseõpetus on multidistsiplinaarne õppeaine, millel on tihedaid kokkupuutepunkte mitme õppeainega. Inimeseõpetust tuleb lõimida teiste õppeainetega järgmiste põhiliste teemade kaupa:

- 1) bioloogia: inimese arengut ja kasvamist mõjutavad tegurid, varane ja hiline küpsemine, suguküpsus, soojätkamine, rasestumisvastased meetodid, uimastid ja nende toime, pärilikkus, hingamine, seedimine ja eritamine, aine- ja energiavahetuse põhiprotsessid, inimese elundkonnad, luud ja lihased, vereringe; talitluse regulatsioon, mikroorganismide ehitus ja eluprotsessid;
- 2) eesti keel: suuline ja kirjalik eneseväljendusoskus;
- 3) matemaatika: ajaühikud, ajaühikute seosed, kell ja kalender, käibivad rahaühikud, rahaühikute seosed, arvnäitajate ja diagrammide lugemine, tõlgendamine, analüüsimine;
- 4) loodusõpetus: inimene, inimese meeled ja avastamine, liikumine, ohutusnõuded, inimese välisehituse kirjeldus, inimene ja inimese elukeskkond, asjad ja materjalid, Eesti kaart – maakondade märkimine, õppekäik kodukohta, Euroopa Liidu kaart, kodukoha elurikkus ja maastikuline mitmekesisus, elu mitmekesisus maal, elukeskkond Eestis;
- 5) kunstiained: eneseväljendust toetav teemakohane töö, vastavateemalised laulud;
- 6) tehnoloogiaõpetus: laua katmine, kaunistamine ja koristamine, säästlik tarbimine, jäätmete sortimine, oma maakonna rahvuslikud mustrid ja motiivid; oma töö ning selle tulemuste analüüsimine ja hindamine, sobivad rõivad, isikupärased esemed;
- 7) võõrkeel: mina ja teised, mina ja koduümbrus, kodukoht Eesti, igapäevaelu, õppimine ja töö, vaba aeg;
- 8) kehaline kasvatus: kehaline aktiivsus, tervislik eluviis, kehaline vormisolek, kehalise aktiivsuse valik;

Inimeseõpetuses on tähtis lõiming **läbivate teemade** kaupa:

- 1) elukestev õpe ja karjääriplaneerimine: vastutus valikute eest, enesehinnang, soorollid ja -stereotüübid ning nende mõju inimese käitumisele, väärtushinnangud ja prioriteedid elus;
- 2) keskkond ja ühiskonna jätkusuutlik areng: tervislik eluviis;
- 3) kodanikualgatus ja ettevõtlikkus: inimene oma elutee kujundajana, vastutus valikute eest, kriitiline mõtlemine, probleemide lahendamine; enesekohased ja sotsiaalsed oskused;
- 4) kultuuriline identiteet: sallivus, erinevuste arvestamine; omakultuuri väärtustamine;
- 5) teabekeskkond: kriitiline mõtlemine, tervise infoallikad ja nende usaldusväärsus, infoallikad seoses valikutega;
- 6) tervis ja ohutus: tervis kui heaoluseisund, terviseaspektid ja nende omavahelised seosed, tervislik eluviis, tõhusad enesekohased ja sotsiaalsed oskused, et vältida riskikäitumist, hakkamasaamine kiusamise ja vägivallaga, kriis ja käitumine kriisiolukorras, esmaabi põhimõtted ning käitumine ohuolukordades;
- 7) tehnoloogia ja innovatsioon: infoteadliku inimese kujunemine, hakkamasaamine kiiresti muutuvast elu-, õpi- ja töökeskkonnas;
- 8) väärtused ja kõlblus: enese arendamine, inimsuhteid toetavad normid ja reeglid, tunded ja armastus suhetes, sallivus, ausus, hoolivus, usaldus, empaatia, erinevuste ja mitmekesisuse väärtustamine, vastutus, õiglus.

Hindamine ja tagasiside

Õppimist toetav hindamine

Kasutatakse sõnalisi hinnanguid. Õpilasi teavitatakse õppe-eesmärkidest ja eeldatavatest õpitulemustest õppeperioodi alguses. Õpilasele antakse hinnangulist tagasisidet (suuline, kirjalik) vastavalt vajadusele, lähtudes õppeprotsessist ja tuginedes tema arengule. Õppimist toetava hindamise põhimõttest lähtuvalt hinnatakse seda, milles ollakse eelnevalt õpilasega kokku lepitud. Õppeprotsessi vältel toimub vahetu

suuline ja kirjalik edasi- ja tagasisidestamine, milles osaleb aktiivselt ka õpilane (enese- ja vastastikhindamise kaudu). Lapsevanem saab tagasisidet õpilase arengu kohta õpilaspäeviku, arenguveestluste, Stuudiumi kaudu, vestlusest lapsega ja oma lapse töödelt (sh õpimapist).